

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

**Finansijski iskazi
za godinu završenu
31. decembra 2013. godine i
Izvještaj nezavisnog revizora**

Podgorica, maj 2014. godine

SADRŽAJ

	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1 - 2
BILANS USPJEHA	3
BILANS STANJA	4
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU	5
IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA	6
NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE	7 - 81

KPMG d.o.o. Podgorica
Svetlane Kane Radević 3
81000 Podgorica
Montenegro

Tel./Fax: +382 20 20 1 480
E-mail: info@kpmg.me
Internet: www.kpmg.me

AKCIONARIMA

HYPO ALPE-ADRIA-BANK AD, PODGORICA

Izveštaj nezavisnog revizora

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2013. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje se smatra da su relevantne za pripremu finansijskih iskaza, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevjere ili zbog grešaka u radu.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da na osnovu izvršene revizije izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtijevaju da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i obavimo na način koji nam omogućuje da steknemo razumni nivo uvjerenja da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne greške.

Revizija obuhvata obavljanje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanivanjima u finansijskim iskazima. Izbor procedura zavisi od naše procjene, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnih grešaka u finansijskim iskazima nastalih bilo zbog pronevjere ili grešaka u radu. U procjeni rizika uzimamo u obzir interne kontrole, koje su relevantne za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih iskaza, sa ciljem kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura, ali ne i za svrhe izražavanja mišljenja o efektivnosti primijenjenih internih kontrola. Takođe, revizija obuhvata i ocjenu adekvatnosti primijenjenih računovodstvenih politika i opravdanosti značajnih procjenjivanja, koje je rukovodstvo izvršilo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2013. godine, poslovni rezultat i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan i sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji važećim u Crnoj Gori, i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Ostala pitanja

Finansijski iskazi Banke na dan i za godinu završenu 31. decembra 2012. godine bili su predmet revizije drugog revizora koji je, u svom izvještaju od 30. aprila 2013. godine, izrazio mišljenje bez rezerve.

Podgorica, 6. maj 2014. godine

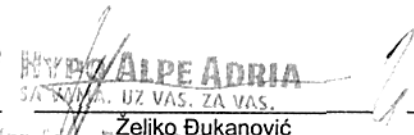
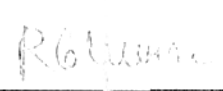
KPMG d.o.o. Podgorica

Branko Vojnović
Ovlašćeni revizor

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
BILANS USPJEHA U PERIODU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2013. GODINE
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

<i>(u 000 EUR)</i>	Napomene	2013.	2012.
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1, 6a	14.178	18.465
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1, 6b	(6.537)	(9.394)
Neto prihodi od kamata		7.641	9.071
Troškovi obezvređenja	3.5, 3.7, 7	(5.623)	(4.476)
Troškovi rezervisanja	3.5, 7	(12)	73
Prihodi od naknada i provizija	3.1, 8a	2.573	2.814
Rashodi naknada i provizija	3.1, 8b	(1.153)	(1.011)
Neto prihodi od naknada i provizija		1.420	1.803
Neto dobici / (gubici) od investicionih HOV	3.5, 9	83	60
Neto dobici / (gubici) od kursnih razlika	3.2, 10	71	108
Troškovi zaposlenih	3.9, 11a	(4.578)	(5.887)
Opšti administrativni troškovi	11b	(4.105)	(6.664)
Troškovi amortizacije	3.6, 11c	(470)	(896)
Ostali rashodi	12a	(280)	(706)
Ostali prihodi	12b	2.409	9.866
(GUBITAK) / DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		(3.444)	2.352
Porez na dobit	3.3, 13	82	-
NETO (GUBITAK) / DOBITAK		(3.362)	2.352

Potpisano u ime Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica:

 Christoph Schoen Glavni izvršni direktor	 Željko Đukanović Izvršni direktor za poslove upravljanja rizicima i poslove podrške poslovanju	 Ratka Glumac Direktor Odjela za računovodstvo i izvještavanje
---	--	---

Napomene na stranama od 7 do 81 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

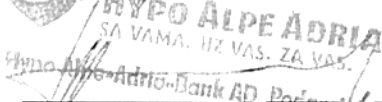
HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2013. GODINE

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

		Stanje na dan 31. decembra	
(u 000 EUR)	Napomene	2013	2012 KORIGOVANO
AKTIVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.4, 14	34.479	32.662
Kredit i potraživanja od banaka	3.5, 15	8.043	12.231
Kredit i potraživanja od klijenata	3.5, 16	180.772	193.871
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	3.5	17	84
- koje se drže do dospelosti	3.5, 14	2.066	2.065
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.6, 17	1.652	1.905
Nematerijalna sredstva	3.6, 18	199	262
Ostala finansijska potraživanja	19a	712	710
Ostala poslovna potraživanja	3.7, 19b	11.031	12.042
Ukupna sredstva		238.971	255.832
PASIVA			
Obaveze			
Depoziti klijenata	20	108.217	111.683
Pozajmljena sredstva od banaka	3.8, 21a	76.360	69.226
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	3.8, 21b	3.652	2.274
Rezerve	3.5, 3.9, 22	288	209
Odložene poreske obaveze	3.3, 13	-	82
Ostale obaveze	23	3.162	3.704
Subordinisani dug	24	-	18.000
Ukupne obaveze		191.679	205.178
Kapital			
Akcijski kapital	3.11, 25	117.000	117.000
Gubitak iz prethodnih godina		(77.046)	(79.398)
(Gubitak) / dobit tekuće godine		(3.362)	2.352
Ostale rezerve		10.700	10.700
Ukupan kapital		47.292	50.654
Ukupno pasiva		238.971	255.832
Vanbilansna evidencija			
	Napomena	2013.	2012.
	3.2, 26		
Neopozive obaveze za davanje kredita		5.848	5.655
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu		368	486
Izdane platne garancije		5.775	5.928
Izdane činidbene garancije		1.545	3.189
Ostale vrste garancija		969	834
Kolateral po osnovu potraživanja		314.518	415.114
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke		86	12
UKUPNO VANBILANSNA EVIDENCIJA		329.109	431.218

Potpisano u ime Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica:

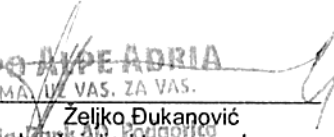
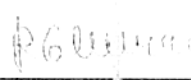
 Christoph Schoen Glavni izvršni direktor	 Željko Đukanović Izvršni direktor za poslove upravljanja rizicima i poslove podrške poslovanju	 Ratka Glumac Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje
--	---	--

Napomene na stranama od 7 do 81 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U PERIODU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2013.
(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

(u 000 EUR)	Akcijski kapital	Ostale rezerve	Neraspoređena dobit / (Akumulirani gubitak)	Ukupno
Stanje, 1. januar 2012. godine	117.000	-	(79.398)	37.602
Dobit tekuće godine			2.352	2.352
Stanje, 31. decembar 2012. godine	117.000	-	(77.046)	39.954
Korekcija stanja na dan 31. decembra 2012. godine - Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu – evidentirano na dan 1. januara 2013. godine	-	10.700	-	10.700
Korigovano stanje, 31. decembar 2012. godine	117.000	10.700	(77.046)	50.654
	-			-
Gubitak tekuće godine			(3.362)	(3.362)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	<u>117.000</u>	<u>10.700</u>	<u>(80.408)</u>	<u>47.292</u>

Potpisano u ime Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica:

  Christoph Schoen Glavni izvršni direktor	 Željko Đukanović Izvršni direktor za poslove upravljanja rizicima i poslove podrške poslovanju	 Ratka Glumac Direktor Odjelenja za računovodstvo i izvještavanje
--	--	--

Napomene na stranama od 7 do 81 čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U PERIODU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2013.

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

(u 000 EUR)

TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Godina završena 31. decembra

2013.

2012.

Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	15.072	18.390
Odlivi po osnovu kamata i slični prihodi	(6.185)	(9.042)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	2.442	2.721
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(1.153)	(638)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(9.397)	(10.914)
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	7.554	16.759
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	(3.760)	18.815
Plaćeni porezi	(184)	(969)
Ostali prilivi	2.988	29.697

Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti

7.377

64.819

GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA

Kupovina nekretnina i opreme	(163)	(133)
Državni zapisi	-	(700)

Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti investiranja

(163)

(833)

TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI

Smanjenje pozajmljenih sredstava	(9.533)	(46.123)
----------------------------------	---------	----------

Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja

(9.533)

(46.123)

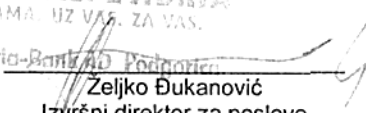
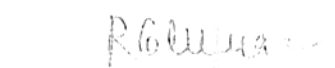
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	(52)	108
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(2.371)	17.971
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	44.893	26.922

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda

42.522

44.893

Potpisano u ime Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica:

 Christoph Schoen Glavni izvršni direktor	 Željko Đukanović Izvršni direktor za poslove upravljanja rizicima i poslove podrške poslovanju	 Ratka Glumac Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izjaveštavanje
---	--	--

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu "Banka") osnovana je 6. decembra 2005. godine, Ugovorom o osnivanju banke, od strane Hypo Alpe-Adria-Bank International AG (sa 99% učešća u vlasništvu Banke) i Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o. Podgorica kao akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme, radi obavljanja bankarskih poslova.

Centralna banka Crne Gore je 29. decembra 2005. godine izdala odobrenje za rad Banke Rješenjem br. 0101-377/17-6. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Banka je dana 21. februara 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-C 215615/001.

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove unutrašnjeg platnog prometa i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, usluge čuvanja u sefovima, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (kreditne kartice).

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 143.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Podgorici i ekspoziture u Podgorici, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Nikšiću, Baru, Pljevljima, Kotoru i Budvi.

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka ima 192 zaposlena radnika (31. decembra 2012. godine: 224 zaposleni).

Banka je članica Hypo Group Alpe Adria, sa Hypo Alpe-Adria Bank International AG, Klagenfurta, Austrija kao matičnom bankom. Većinski vlasnik Hypo Alpe-Adria-Bank International AG do 30. decembra 2009. godine bila je Bayerische Landesbank (BayernLB) sa 67.08% vlasništva, a time i krajnji vlasnik Banke. Dana 30. decembra 2009. godine, vlasništvo nad Hypo Group Alpe Adria je preuzela Republika Austrija.

Ovi finansijski iskazi za 2013. godinu su odobreni od strane Uprave Banke dana 30. aprila 2014. godine.

Članovi Odbora direktora Banke, na dan 31. decembra 2013. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Johannes Proksch	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Predsjednik Odbora direktora
Zoran Vojnović	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Zamjenik Predsjednika Odbora direktora
Christoph Schoen	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Član odbora direktora
Gottwald Kranebitter	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Član odbora direktora
Milan Kojić	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Član odbora direktora

Članovi Odbora za reviziju, na dan 31. decembra 2013. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Milan Kojić	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Predsjedavajući
Bernhard Mörtl	Hypo Alpe Adria Bank International AG	Član
Ratka Glumac	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član

Članovi Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), na dan 31. decembra 2013. godine, su:

Ime i prezime	Privredno društvo	Funkcija
Christoph Schoen	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Tarik Telačević	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Željko Đukanović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Mirko Otašević	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Marija Barjaktarović	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Ljiljana Kostić	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Milena Bevenja	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Ratka Glumac	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član
Aleksandar Borozan	Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica	Član

Na dan 31. decembra 2013. godine, Glavni izvršni direktor Hypo Alpe-Adria-Bank A.D, Podgorica, je gospodin Christoph Schoen.

Na dan 31. decembra 2013. godine, v.d. direktora Službe interne revizije Hypo Alpe-Adria-Bank A.D, Podgorica, je gospodin Damir Krnić.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih utvrđenih finansijskih iskaza navedene su u daljem tekstu. Ove politike su dosljedno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

2.1. Osnova za sastavljanje finansijskih iskaza

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG” br. 69/2005, 80/2008 i 32/2011), Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/2008, 44/2010 i 40/2011) i ostalim podzakonskim aktima.

Tokom 2012. godine Savjet Centralne banke Crne Gore donio je više podzakonskih akata koji su stupili na snagu 1. januara 2013. godine. Glavne izmjene regulative kojom se reguliše bankarsko poslovanje odnose se na: novu formu finansijskih iskaza, promjene kontnog okvira, vrednovanje stavki bilanse aktive i vanbilansnih stavki u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, uvođenje koncepta potencijalne rezerve za kreditne gubitke, definisanje adekvatnog kolaterala, povezanosti između dva ili više lica, uvođenje interne evidencije, definisanje razlike između potencijalnih rezervi i ispravki vrijednosti kao odbitne stavke od kapitala pri obračunu sopstvenih sredstava.

Priloženi finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG”, br. 15/2012 i 18/2013) koja propisuje novu formu obrazaca za 2013. godinu. U skladu sa ovom Odlukom i Odlukom o kontnom okviru za banke („Sl. list Crne Gore”, br. 55/12) uporedni podaci za 2012. godinu reklasifikovani su kako bi bili uporedivi sa formom izvještavanja za 2013. godinu.

2. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.1. Osnova za sastavljanje finansijskih izvještaja (nastavak)

Zbog izmjene kontnog okvira za banke, na dan 1. januara 2013. godine, Banka je reklasifikovala određene stavke bilansne aktive i pasive. Najvažnije reklasifikacije su sljedeće:

- Potraživanja za kamate po kreditima su reklasifikovana iz pozicije „Ostala aktiva“ u poziciju „Kredit i potraživanja“;
- Obaveze za kamate po kreditima i depozitima su reklasifikovane iz pozicije „Ostale obaveze“ u pozicije „Depoziti klijenata“ i „Pozajmljena sredstva“;
- Razgraničene naknade po datim kreditima su reklasifikovane iz pozicije „Ostale obaveze“ u poziciju „Kredit i potraživanja“;
- Razgraničene naknade po uzetim kreditima su reklasifikovane iz pozicije „Ostala aktiva“ u poziciju „Pozajmljena sredstva“;
- Troškovi po osnovu obezvređenja potraživanja za kamate su reklasifikovani iz pozicije „Troškovi obezvređenja“ (tj. „Troškovi za gubitke“) u poziciju „Prihodi od kamata i slični prihodi“;
- Nematerijalna ulaganja su reklasifikovana iz pozicije „Ostala aktiva“ u poziciju „Nematerijalna sredstva“;
- Tekuća i odložena poreska sredstva su reklasifikovana u dvije odvojene pozicije iz pozicije „Ostala aktiva“; tekuće i odložene poreske obaveze su reklasifikovane u dvije odvojene pozicije iz pozicije „Ostale obaveze“;
- Ostala aktiva, nakon reklasifikacije, podijeljena u dvije pozicije: „Ostala finansijska potraživanja“ i „Ostala poslovna potraživanja“.

Prema Uputstvu o načinu evidentiranja rezervacija za potencijalne kreditne gubitke, ispravki vrijednosti i otpisanih stavki bilansne aktive pri utvrđivanju početnog stanja u poslovnim knjigama banaka za 2013. godinu („Sl. list CG“ br. 61/2012) Banka je izvršila sljedeća evidentiranja:

- potraživanja (kredit i kamate) koja su u skladu sa važećom regulativom bila klasifikovana u vanbilansnu evidenciju prelijeta su u bilans stanja,
- sva potraživanja za koja su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa banke u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Službeni list CG“, br. 22/12 i 55/12) otpisana su i evidentirana u internoj evidenciji,
- otvaranje računa rezervi za procijenjene gubitke u okviru kapitala i rezervi (konto 3025) na kojem je formirano saldo na 1.1.2013. godine kao razlika između izdvojenih rezervacija za potencijalne gubitke po stavkama bilansne aktive, naknade za kreditne gubitke po vanbilansnim stavkama, rezervacija izdvojenih po osnovu klasifikacije kredita u klasifikacionu grupu „E“ i rezervacija po suspendovanoj kamati (potražni promet) i zbira ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke (dugovni promet).

U prikazanim finansijskim iskazima izvršene su korekcije bilansa stanja na dan 31. decembra 2012. godine za pomenute efekte knjiženja na dan 1. januar 2013. godine, radi uporedivosti pozicija bilansa stanja.

U Napomeni 31 prikazani su efekti knjiženja na dan 1. januar 2013. godine.

Sastavljanje finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva primjenu izvjesnih ključnih računovodstvenih procjena. Ono, takođe, zahtijeva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primjeni računovodstvenih politika Banke. Oblasti koje zahtijevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procjene imaju materijalni značaj za finansijske izvještaje objelodanjeni su u Napomeni 4.

2.2 Zvanična valuta izvještavanja

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Banke je Euro (EUR). Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama eura.

2. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na procjene iznosa ispravke vrijednosti po kreditima i kamatama, ispravke vrijednosti za depozite kod drugih banaka, ispravke vrijednosti za trajne uloge i vanbilansne stavke. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

2.4. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski iskazi Banke za 2013. godinu sastavljeni su u skladu sa konceptom nastavka poslovanja koji podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti.

Dosadašnje poslovanje Banke je najvećim dijelom finansirano iz kredita Hypo Alpe-Adria-Bank International AG. U određenom obimu poslovanje Banke se finansira i iz kredita drugih međunarodnih i lokalnih bankarskih i finansijskih institucija, ali samo u veličini kreditnih aranžmana vezanih za ovu vrstu obaveza. Takođe, Banka raspolaže stabilnom lokalno prikupljenom depozitnom osnovom.

Uprava Banke smatra da su izvori finansiranja koji su dostupni Banci i njen poslovni plan za period od 2014. do 2018. godine, ali i dalje, u cjelosti u saglasnosti sa konceptom nastavka poslovanja, koji podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidivoj budućnosti.

Sposobnost Banke da nastavi da posluje u skladu sa konceptom nastavka poslovanja zavisi od kontinuiranog nastavka finansiranja i podrške od njenog akcionara Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt, Austrija (Matična kompanija), po trenutno dogovorenim finansijskim uslovima. U vezi sa ovim, matična kompanija je je potvrdila, u Pismu o podršci, da će, koliko god je to u njenoj moći, obezbijediti finansiranje Banke u cilju podrške poslovanju. Podrška se ogleda u saglasnosti da se ne zahteva otplata inter-kompanijskih kredita koje je matična kompanija odobrila Banci u periodu od najmanje 12 mjeseci od dana ovih finansijskih iskaza, izuzev za kredite čiji je rok dospeća inicijalno ugovoren u tom periodu. Dodatno, povlačenje kapitala je strogo regulisano važećim propisima Crne Gore, pa Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, kao pretežni vlasnik Banke, ne može povući svoj kapital uloženi u Banku, niti može prijevremeno naplatiti već odobrene kreditne linije i time ugroziti likvidnost Banke, niti su takve namjere izražene od strane matične kompanije (Napomena: prijevremena naplata je moguća samo uz saglasnost obje ugovorne strane).

Poslovanje u Crnoj Gori

Polovinom 2012. godine, s ciljem jačanja budućeg poslovnog razvoja i snaženja koncepta nastavka poslovanja, od strane matične kompanije je odobren Plan restrukturiranja Banke (u daljem tekstu: Plan), koji treba da postepeno obezbijedi u sljedećem petogodišnjem planu ukupno prihodno snaženje Banke. Mjere Plana su se fokusirale na:

- poboljšanje neto kamatne pozicije,
- jačanje likvidnosti i ostalog finansiranja,
- restrukturiranje izvora finansiranja (zamjena subordiniranog duga refinansirajućom linijom s ciljem postizanja uštede na kamatno troškovnoj strani) i
- restrukturiranje operativnih troškova.

Najrelevantniji segment Plana se odnosio na vezu sa aktivnostima iz prethodnog perioda. U periodu od 2010. do 2012. godine Banka je sprovedla, u pet iteracija, značajno smanjenje kreditnog portfolija kroz prodaju skupova bilansnih i vanbilansnih potraživanja, koji su obezbijeđeni nekretninama, pravnom licu Hypo Alpe-Adria-Development d.o.o., čiji bi zadatak bio da u budućem periodu obezbijedi dalju naplatu ustupljenih potraživanja kroz preuzimanje sredstava obezbijeđenja i njihovu prodaju (u daljem tekstu "koncept Hypo Development").

2. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**2.4. Koncept nastavka poslovanja (nastavak)**

Na navedeni način, kreditni rizik Banke se značajno umanjio, transferisao na drugo pravno lice unutar Grupe i postigao efekat zaštite kapitala Banke, dok su kreditni rizik i potrebe za kapitalom na nivou Grupe ostale nepromijenjene. Koncept Hypo Development je u više navrata razmatran na sjednicama Odbora direktora Banke. Na kraju 2012. godine realizovana je peta tranša prenosa potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 31.193 hiljada. Prethodno, u toku 2011. godine, realizovane su ukupno tri tranše prenosa potraživanja Hypo Developmentu u ukupnom iznosu od EUR 219.510 hiljada, dok je u toku 2010. godine realizovana je prva tranša u bruto iznosu od EUR 25.087 hiljada. Krajem 2013. godine sprovedena je još jedna tranša prenosa potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 7.693 hiljada.

Realizacijom navedenog koncepta smanjenja kreditnog rizika Banke, trajno se rješava pitanje izloženosti kreditnom riziku od problematičnih potraživanja. Transferna cijena po kojoj su nekvalitetni krediti ustupani Hypo Development-u u 2013. godini odgovarala je neto knjigovodstvenoj vrijednosti kredita obračunatih od strane Banke u skladu sa MRS.

Drugi značajni segment Plana je prodaja stečene aktive, nepokretnosti stečenih naplatom potraživanja u docnji iz perioda od 2009. do 2011. godine, u ukupnom iznosu od EUR 21.671 hiljada pravnom licu Hypo Development d.o.o., čiji bi zadatak bio da u budućem periodu obezbijedi dalju naplatu prodajom preuzetih nepokretnosti ili organizacijom prihodnih novčanih tokova uz sheme rentiranja, a u skladu sa osnovom djelatnosti ovog povezanog lica unutar Grupe. Važno je napomenuti da limit ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva od 40% sopstvenih sredstava nije bio ugrožen niti je planirano od strane menadžmenta Banke da u bilo kojem trenutku bude ugrožen.

Ovim djelovima Plana je komplementaran segment povraćaja subordiniranog duga u iznosu od EUR 18.000 hiljada, koji se realizovao nakon saglasnosti Centralne banke Crne Gore, u drugo polovinu januara 2013. godine.

Kapitalna osnova na kraju izvještajnog perioda jasno je potvrđivala indikator solventnost (22,07% na dan 31. decembra 2013. godine, 28,22% na dan 31. decembra 2012. godine;), koji se povraćajem subordiniranog duga nije značajno pogoršavao.

Nakon usvajanja Plana, Banka je procijenila budući obim poslovanja i utvrdila indikacije obezvrijeđenja nematerijalnih ulaganja i ulaganja u poslovnu mrežu banke kao i nepovoljne elemente u ugovorima o dugoročnom zakupu poslovnih prostora. Takođe, Banka je počela sprovođenje plana umanjivanja broja zaposlenih i obezbeđenja otpremnina u skladu sa granskim kolektivnim ugovorom i iskazala rezervisanja po ovom osnovu u skladu sa MRS 37 "Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina".

Važni događaji na nivou Hypo Alpe Adria Grupe

Hypo Alpe-Adria-Bank International AG (Hypo Alpe Adria Grupa: matična kompanija i njena ukupna zavisna pravna lica) je u cjelosti u vlasništvu države Austrije od 30. decembra 2009. godine. Srednjoročni cilj je da se Hypo Alpe Adria Grupa restrukturira i da se prodaju one zavisne jedinice koje se mogu prodati, kao i da se povrati što više moguće sredstava poreskih obveznika. Preferirana opcija je prodaja mreže banaka u Jugoistočnoj Evropi, uz smanjenje aktivnosti menadžment kompanije (matične kompanije) u Klagenfurtu.

U cilju ponovne privatizacije poslovnih jedinica koje se mogu prodati, u 2011. godini je izvršen prenos nekvalitetnih plasmana na posebne entitete u Sloveniji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori dok je tokom 2012. godine to urađeno i u Hrvatskoj, Austriji i Italiji.

Početkom 2014. godine Vlada Austrija je najavila aktivnosti na rješavanju statusa banaka u okviru Hypo Alpe Adria Grupe u Jugoistočnoj Evropi. Prema ovoj najavi planirana je prodaja entiteta na prostoru bivše Jugoslavije do 2015. godine, uz izgleda da će do prodaje može doći i ranije.

Menadžment Banke veruje da aktivnosti vezane za restrukturiranje matične banke neće imati negativan uticaj na poslovanje Banke u Crnoj Gori.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Priznavanje prihoda i rashoda po osnovu kamata i naknada**

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda uz primjenu efektivne kamatne stope koja se utvrđuje u trenutku početnog priznavanja finansijskog sredstva/obaveze.

Metod efektivne kamatne stope je metod kojim se računaju troškovi otplate finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza, kao i troškovi dodjeljivanja prihoda ili rashoda od kamata u određenom periodu. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili, kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kada se računa efektivna kamatna stopa, Banka procjenjuje tokove gotovine uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskog instrumenta, ali ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Kalkulacija uključuje sve naknade i iznose plaćene ili primljene između dvije ugovorne strane koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcija i sve druge premije ili diskonte. Kamate se priznaju na vremenskoj osnovi tako da visina kamate zavisi od protoka vremena.

Banka ostvaruje prihode i rashode kamate iz poslovanja sa Centralnom bankom, domaćim i stranim bankama i pravnim i fizičkim licima.

U skladu sa internom metodologijom za praćenje kreditnog rizika, koja je u primjeni od 1. januara 2013. godine, a uskladjena je sa zahtjevima MSR 39, prihodi od kamata za obezvrijeđenih potraživanja se priznaju po sljedećim pravilima:

- ne priznaje se prihod od kamate obračunat na nominalnu vrijednost obezvrijeđenog potraživanja;
- prihod od kamate od obezvrijeđenih potraživanja može poticati samo od promjene u neto sadašnjoj vrijednosti obezvrijeđenog potraživanja između dva izvještajna perioda (unwinding);
- ne priznaje se prihod od kamate na bazi novčanih plaćanja.

U 2012. godini, u skladu sa tada važećom Odlukom CBCG o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, Banka je suspendovala obračun kamate na stavke aktive klasifikovane u kategoriju »nekvalitetna aktiva« - kategorije C, D i E - dalji obračun primjenom ugovorene kamatne stope je knjižen u vanbilansnoj evidenciji, na pozicijama propisanim Odlukom o kontnom okviru za banke. U skladu sa odredbama navedene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom, za određene kredite iz ovih kategorija, kamata nije suspendovana, ukoliko su potraživanja bila obezbijeđena kvalitetnim sredstvom obezbijeđenja i nalazila su se u procesu naplate. Prihod od unwindinga nije priznat u 2012. godini.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospijeća za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita se razgraničavaju u skladu sa zahtjevima MRS 18 "Prihodi" i MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje", i priznaju se u bilansu stanja na strani aktive, u skladu sa Odlukom CBCG o kontnom okviru za banke.

Prihodi i rashodi od naknada uključuju i naknade za garancije i akreditive koje je Banka izdala u korist klijenata, naknade za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknade za posredničke i druge usluge koje Banka pruža. Rashode od naknada čine i rashodi od naknada za uzete kredite, naknada za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknada za usluge CBCG i drugih banaka.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.2. Preračunavanje deviznih iznosa**

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna monetarnih pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Nemonetrane stavke odmjerene po istorijskom trošku u stranoj valuti, preračunate su u EUR po važećem kursu strane valute na dan transakcije.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine bili su:

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
USD	1,3783	1,3182
CHF	1,2259	1,2080
GBP	0,8364	0,8169

3.3. Porezi i doprinosi***Porez na dobit******Tekući porez na dobit***

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica (Sl. list RCG br. 65/01, 12/02, 80/04, Sl. list CG br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12 i 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Opoziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha, uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi od 10. do 20. za usklađivanje rashoda).

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Porezi i doprinosi (nastavak)

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja Banke uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima. Obaveze za ove poreze su iskazane na poziciji Obaveze za poreze u ostaloj pasivi, a u okviru Napomene 23.

3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U izvještaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotovina, sredstva kod Centralne banke Crne Gore i sredstva na računima kod drugih banaka.

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata prikazana je u Napomeni 14.

Obavezna rezerva

Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke (Sl. list CG, br. 35/11, 22/12, 61/12 i 57/13) propisana je obaveza banaka da vrše izdvajanje obavezne rezerve na račun kod Centralne banke. U skladu sa ovom odlukom, obavezna rezerva se obračunava primjenom stope od:

- 9,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 8,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine, odnosno 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9,5%.

Obračunatu obaveznu rezervu banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Banka može do 25% obavezne rezerve držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora.

Izuzetno, do 31. decembra 2014. godine:

- Banka može do 30% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 182 dana;
- banka može do 13% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora ročnosti do 91 dan.

U ovom slučaju, Centralna banka plaća Banci mjesečnu naknadu na 7% sredstava obavezne rezerve izdvojene na računima Centralne banke u zemlji ili inostranstvu. Naknada je obračunata po stopi od EONIA umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

Banka može da koristi 50% sredstava obavezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti. U toku 2013. godine, Banka nije nijednom koristila ovaj oblik finansiranja dnevne likvidnosti.

Na 25% izdvojenih sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća banci kamatu obračunatu po stopi od 1% na godišnjem nivou.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijski instrumenti**

Banka klasifikuje svoja finansijska sredstva u kategorije zajmova i potraživanja, hartija od vrijednosti koje se drže do dospeljeća i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena i karakteristika finansijskih sredstava. Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

Finansijske obaveze se klasifikuju u kategoriju krediti i pozajmice i vode se po metodi amortizovanog troška.

Zajmovi i potraživanja

Zajmovi i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja, koja se ne kotiraju ni na jednom aktivnom tržištu. Uključuju se u kratkoročnu aktivu, osim ukoliko su im rokovi dospeljeća duži od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja. U tom slučaju se klasifikuju kao dugoročna sredstva. U bilansu stanja Banke zajmovi i potraživanja su iskazani na pozicijama "Kredit i potraživanja od banaka" i "Kredit i potraživanja od klijenata".

Mjerenje po amortizovanom trošku

Kredit i pozajmice se inicijalno priznaju po fer vrijednosti na dan plaćanja. Kredit i pozajmice se priznaju kada se sredstva prenesu korisniku.

Kredit su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana, umanjenog za otplaćene glavnice i ispravku vrijednosti, tj. iznos obezvređenja koji se obračunava na osnovu Odluke Centralne banke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama. Troškovi obezvređenja kredita se priznaju u bilansu uspjeha na poziciji Troškovi obezvređenja, a u skladu sa navedenom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom.

Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju po isteku prava na novčani priliv od finansijskog sredstva ili ako je to pravo prenijeto i Banka je u suštini prenijela sve rizike i koristi od vlasništva na ta sredstvima.

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (Sl. list CG 22/12, 55/12, 57/13) dana 01.01.2013 počelo je uvođenje i primjena MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje". Navedenom odlukom CBCG regulisani su sljedeći važni segmenti upravljanja kreditnim rizikom:

- upravljanje rizikom (identifikacija, mjerenje, praćenje i kontrolisanje kreditnog rizika);
- vrednovanje i klasifikovanje stavki aktive i vanbilansa u skladu sa MRS/MSFI radi utvrđivanja ispravke vrijednosti, tj. iznosa obezvređenja (stavke aktive) i vjerovatnog gubitka (vanbilansne stavke);
- klasifikovanje stavki aktive i vanbilansa i obračun rezervacija za potencijalne gubitke po regulatornom zahtjevu u skladu sa klasifikacijom propisanom od CBCG;
- tretman rezervacija i ispravki vrijednosti.

Aktivu Banke izloženu kreditnom riziku, u smislu ove odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena kreditnom riziku, kao i vanbilansne pozicije izloženosti: izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni kreditivi i odobreni još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke. Definicija izloženosti je određena Odlukom o načinu izračunavanja izloženosti banaka (Sl. list CG br 15/12).

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)*****Zajmovi i potraživanja (nastavak)***

Metodologija za praćenje kreditnog rizika je uređena internim procedurama Banke koje se bave kreditnim rizikom. Ova interna metodologija za praćenje kreditnog rizika je usklađena sa zahtjevima MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje" i osnova je za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolisanje kreditnog rizika u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

Banka je internu metodologiju praćenja kreditnog rizika za izloženosti na pojedinačnoj osnovi prilagodila nivou procjena na pojedinačnoj osnovi propisanih od strane CBCG, a to je nivo od EUR 50 hiljada i više (član 19. odluke). U skladu sa odlukom, iznos obezvređenja stavke bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju. Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu nadoknadivosti budućih novčanih odliva za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu i obračun iznosa vjerovatnog gubitka sa svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku koja je uključena u ovu procjenu. Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki je jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih nenadoknadivih budućih novčanih odliva po tim stavkama.

Procjenu na grupnoj osnovi Banka vrši za potraživanja:

- 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvređivanju, odnosno vjerovatni gubitak;
- 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja (EUR 50 hiljada i više).

Vrednovanje stavki aktive, odnosno ukupne izloženosti za klijenta koja obuhvata i vanbilanse pozicije, detaljno je uređeno internim procedurama Banke koje prate kreditni rizik. U vrednovanje stavki aktive, kao i ukupne izloženosti se uključuju i pravilna i interno propisana utvrđivanja vrijednosti kolaterala, kao dodatnih procjena vrijednosti uz ukupno utvrđivanje kreditne sposobnosti dužnika i procjene drugih relevantnih faktora.

Na osnovu utvrđenog profila rizika za pojedinačne i grupne izloženosti, a na osnovu primjene interne metodologije za praćenje kreditnog rizika, računovodstveno se obezvređuju stavke aktive koje se potom knjigovodstveno evidentiraju na teret rashoda kroz bilans uspjeha, odnosno u bilansu stanja na kontima ispravke vrijednosti. Uknjižavaju se stanja obezvređenja koja odgovaraju obračunu rizika u skladu sa internom metodologijom.

Dodatno, vjerovatnoća gubitka po osnovu vanbilansnih stavki se knjigovodstveno evidentiraju na teret rashoda kroz bilans uspjeha, a u bilansu stanja u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, a u skladu sa internom metodologijom.

Obračun potencijalnih gubitaka koji nisu predmet računovodstvenog unosa kroz bilans stanja i bilans uspjeha, su propisane kategorije potrebne za obračun sopstvenih sredstava banke, a prateći zahtjeve članova 49, 49 a i 49 b navedene Odluke.

Odlukom je takođe predviđeno da se rizična aktiva koja ispunjava uslove za isključivanje iz bilansa banke otpiše iz bilansne aktive i evidentira u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate, a u skladu sa članom 49 b navedene Odluke. Ovaj tretman odstupa od interne metodologije koja se koristi za izvještavanje prema osnivaču, jer MRS/MSFI okvir ne razdvaja bilansne izloženosti na osnovu kojih se procjenjuje kreditni rizik na bilansu i vanbilansnu evidenciju.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)

Zajmovi i potraživanja (nastavak)

Navedena odluka CBCG propisuje da se potraživanja isključuju iz bilansa banke ako banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su, u skladu sa MRS/MSFI, ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- 1) za neobezbijedeno potraživanje:
 - kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine, ili
 - ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine;
- 2) za obezbijedeno potraživanje, kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolaterala.

Banka će brisati otpisano potraživanje iz tačke 2, ako je postupak naplate potraživanja okončan. Postupak naplate potraživanja smatra se okončanim, kada:

- 1) je odluka o okončanju stečajnog postupka nad dužnikom postala pravosnažna;
- 2) se banka na osnovu potvrđenog plana reorganizacije dužnika, odrekla određenog potraživanja (otput duga);
- 3) se donese odluka o obustavljanju postupka izvršenja, iz razloga što izvršenje na predloženim predmetima izvršenja nije moguće sprovesti, ili
- 4) je banka donijela odluku o okončanju postupka naplate potraživanja zbog ekonomske neopravdanosti daljeg vođenja postupka naplate (ako bi troškovi sudskog postupka premašili iznos naplaćenog potraživanja, ako je banka sa pažnjom dobrog privrednika bezuspješno preduzela sve radnje za naplatu potraživanja i sl.).

Banka vrši pojedinačnu i grupnu ispravku vrijednosti u skladu sa gore navedenom regulativom.

Definitivni otpis nenaplativih potraživanja se vrši na osnovu odluka suda, poravnania zainteresovanih strana ili na bazi odluka Odbora direktora, a uz saglasnost Skupštine akcionara.

Dodatno, na osnovu navedene odluke, krediti i druga aktiva izložena kreditnom riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije a za potrebe izračunavanja potencijalnih gubitaka (regulatorni zahtjev):

- 1) grupu A - "dobra aktiva" klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- 2) grupu B - "aktiva sa posebnom napomenom"- sa podgrupama B1 i B2, klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, a te stavke aktive zahtijevaju posebnu pažnju banke jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate po osnovu tih stavki aktive;
- 3) grupu C - "substandardna aktiva"- sa podgrupama C1, C2, klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu po osnovu tih stavki aktive;
- 4) grupu D - "sumnjiva aktiva" klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- 5) grupu E - "gubitak" klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 0% na plasmane klasifikovane u kategoriju A, 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)****Zajmovi i potraživanja (nastavak)**

U 2012. godini, na osnovu tada važeće odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (Sl. List CG 60/08 i 41/09), krediti i druga aktiva izložena kreditnom riziku su klasifikovana u sljedeće kategorije:

- 1) grupa A - "dobra aktiva", klasifikuje stavke aktive za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- 2) grupa B - "aktiva sa posebnom napomenom"- sa podgrupama B1 i B2, klasifikuje stavke aktive za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, a ove stavke aktive zahtijevaju posebnu pažnju banke jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate po osnovu tih stavki aktive;
- 3) grupa C - "substandardna aktiva"- sa podgrupama C1, C2, C3 i C4, klasifikuje stavke aktive za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu po osnovu ovih stavki aktive;
- 4) grupa D - "sumnjiva aktiva" klasifikuje stavke aktive za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- 5) grupa E - "gubitak", klasifikuje stavke aktive koje će biti u potpunosti nenaplative ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

U skladu sa važećom regulativom, u 2012. godini Banka je primijenila sljedeće procjene i dane kašnjenja po kategorijama klasifikacije i profila rizičnosti:

Kategorija rizika	Na dan 31. decembra 2012. godine	
	% rezervisanja	Dani kašnjenja
A	-	<30
B1	3	31-90
C1	15	91-150
C2	30	151-210
C3	50	211-270
D	75	271-365
E	100	>365

Umanjenje vrijednosti finansijskih sredstava (nastavak)

U 2012. godini, u skladu sa regulativom suspendovana je obračunata nenaplaćena kamata i nije vršen dalji obračun kamate na nekvalitetnu aktivu, izuzev ukoliko je nekvalitetna aktiva bila obezbijeđena kvalitetnim sredstvima obezbjeđenja i nalazila se u procesu naplate, uz očekivanje da će se povraćaj aktive ostvariti u razumnom vremenskom roku koji u principu nije duži od tri mjeseca. Ukoliko je Banka obustavila obračun kamate na nekvalitetnu aktivu, bila je dužna da dalji obračun kamate po istom osnovu vodi u vanbilansnim evidencijama i da u postupku klasifikacije, obračunatu kamatu klasifikuje u kategoriju E.

Odlukom je takođe bilo predviđeno da se rizična aktiva klasifikovana u kategoriju E otpiše iz bilansne aktive i evidentira u vanbilansnoj evidenciji kao "otpisani krediti".

Shodno odredbama navedene Odluke, rezerva za gubitke po stavkama aktive bila je obračunata na osnovu knjigovodstvene vrijednosti uz prethodno oduzimanje odbitnih stavki sredstava obezbjeđenja po osnovu:

- novčanog depozita i
- neopozivih garancija Vlade Crne Gore, zemalja ili centralnih banaka zemalja CECD-a, banaka sa rejtingom boljim od BBB+, utvrđenim od rejting agencije Standard & Poor's, odnosno ekvivalentnim rejtingom drugih međunarodno priznatih rejting agencija i pravnih lica čije poslovanje kontroliše Centralna banka Crne Gore.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5. Finansijski instrumenti (nastavak)*****Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju***

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju evidentiraju se po fer vrijednosti. Nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru nerealizovanih dobitaka i gubitaka u okviru kapitala, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje, ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanju vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesecno.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća su finansijska sredstva sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospjećem, za koje Banka ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do dospjeća.

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća evidentiraju se po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem metoda efektivne kamatne stope, umanjenoj za ispravke vrijednosti, odnosno gubitak po osnovu obezvrijeđenja. Amortizovana vrijednost obračunava se uzimajući u obzir sve diskonte ili premije pri kupovini u toku perioda dospjeća.

Prihodi po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se obračunavaju metodom efektivne kamatne stope i iskazuju u okviru prihoda od kamata i ostalih prihoda.

3.6. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja

Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja su iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti i obezvrijeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti. Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog sredstva se isknižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se osnovna sredstva odnosno nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Kompjuterska oprema	20%
Namještaj i druga oprema	10%
Nematerijalna ulaganja	7% - 20%

Obračun amortizacije osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

U skladu sa važećim kontnim okvirom za banke, osnovna sredstva se vode u okviru pozicije bilansa stanja "Nekretnine, postrojenja i oprema".

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.6. Osnovna sredstva i nematerijalna ulaganja (nastavak)**

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspeha u okviru "Ostalih prihoda/ (rashoda)".

Nematerijalna ulaganja obuhvataju prava korišćenja licenci i softvera. U skladu sa važećim kontnim okvirom za banke, nematerijalna ulaganja se vode u okviru pozicije bilansa stanja "Nematerijalna sredstva".

Umanjenje vrijednosti

Za sredstva koja podliježu amortizaciji testiranje na umanjenje njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu).

3.7. Stečena aktiva

Zemljište, građevinski objekti i oprema nad kojima je Banka stekla vlasništvo po osnovu naplate potraživanja (koja ne ispunjavaju uslove priznavanja u okviru pozicije sredstva namijenjena prodaji u skladu sa zahtjevima MSFI 5) iskazuju se na poziciji "Ostala aktiva".

Stečena aktiva je iskazana po nižoj od nabavne vrijednosti koja uključuje nabavnu cijenu i poreske dažbine koje se mogu pripisati sticanju sredstava i procijenjene tržišne vrijednosti.

Razlika između iznosa potraživanja i vrijednosti stečene aktive knjižena je na teret bilansa uspjeha u okviru stavke Troškovi obezvređenja (Napomena 7).

3.8. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope.

Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je vjerovatno da će dio ili cio kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačnog povlačenja kredita.

Banka ima obaveze po osnovu kratkoročnih i dugoročnih kredita. Dugoročni krediti predstavljaju kredite koji su uzeti na period duži od godinu.

3.9. Obaveze prema zaposlenima***Primanja zaposlenih***

Kratkoročne naknade zaposlenima uključuju zarade i naknade zarada, kao i doprinose za socijalno osiguranje. Kratkoročne naknade zaposlenima priznaju se kao rashod u periodu u kom su nastale.

Banka i njeni zaposleni su u zakonskoj obavezi da vrše plaćanja u skladu sa definisanim planovima doprinosa Fondu PIO Crne Gore. Banka nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje

predstavljaju obavezu Fonda. Porezi i doprinosi koji se odnose na definisane planove naknada po osnovu zarada, evidentiraju se kao rashod perioda na koji se odnose.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.9. Obaveze prema zaposlenima (nastavak)*****Otpremnine i jubilarne nagrade***

Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa od strane Banke prije datuma redovnog penzionisanja, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa u zamjenu za otpremninu. Banka priznaje otpremninu pri raskidu radnog odnosa kada je evidentno obavezno da: ili raskine radni odnos sa zaposlenim u skladu sa detaljnim zvaničnim planom, bez mogućnosti odustajanja; ili da obezbijedi otpremninu za prestanak radnog odnosa u cilju smanjenja broja zaposlenih.

Banka je u zakonskoj obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Naknada se isplaćuje u visini šest prosječnih zarada kod poslodavca. Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju dužem od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrijednost. Procjena i obračun ovih rezervisanja vrši se interno. Rukovodstvo smatra da rezultati obračuna prezentovanog u izvještajima Banke materijalno značajno ne odstupaju od eventualnih rezultata aktuarskog obračuna. U skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom, povodom radnog jubileja Banke i zaposlenog, kao i za posebno angažovanje i rezultate rada, zaposlenom se mogu dodjeljivati nagrade. Radnim jubilejom zaposlenog smatra se njegov rad kod istog poslodavca u trajanju od 10, 20 i 30 godina. Odluku o vrsti i visini nagrade zaposlenom za posebno angažovanje i rezultate rada donosi Banka. Jubilarne nagrade nijesu definisane internim politikama Banke.

3.10. Lizing***Finansijski lizing***

Davaoci lizinga priznaju sredstva pod finansijskim lizingom u svojim bilansima stanja i prezentuju ih kao potraživanje u iznosu jednakom neto investiranju u lizing. Davalac lizinga prenosi skoro sve rizike i koristi svojstvene pravnom vlasništvu, pa se potraživanje po osnovu lizinga tretiraju kao isplata glavnice i prihod od finansiranja.

Kod davaoca lizinga, finansijski prihod se alocira na period trajanja lizinga.

Kod korisnika lizinga, minimalna plaćanja se dijele na finansijski trošak i smanjenje neizmirene obaveze za lizing. Amortizacija sredstva se uključuje u bilans uspjeha korisnika lizinga.

Banka se bavi poslovima finansijskog lizinga (Napomena 16).

Operativni lizing

Operativni lizing se zasniva na ugovoru o zakupu na rok kraći od ekonomskog vijeka trajanja sredstva. Investicioni rizik snosi davalac lizinga (amortizacija, osiguranje, održavanje).

Kod korisnika lizinga, plaćanja po osnovu lizinga (isključujući troškove usluga kao što su osiguranje i održavanje) se priznaju ravnomjerno u bilansu uspjeha kao rashod.

Banka uzima u operativni zakup pojedine nekretnine i automobile (Napomena 11).

3.11 Kapital***Osnovni kapital***

Obične akcije se klasifikuju kao kapital. Nominalna vrijednost akcije predstavlja proizvod nominalne cijene pojedinačne akcije i ukupnog broja akcija.

3. PREGLED ZNAČAJNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.11 Kapital (nastavak)****Zarada po akciji***Osnovna zarada/(gubitak) po akciji*

Akcije Banke su akcije koje su listirane na berzi. Banka izračunava i objavljuje zarade/(gubitke) po akciji u skladu sa MRS 33 "Zarada po akciji". Osnovna zarada/(gubitak) po akciji izračunava se dijeljenjem zarade/(gubitka) koji pada na teret akcionara Banke sa ponderisanim prosječnim brojem redovnih akcija za period (Napomena 25). Banka nema druge potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije.

3.12. Preuzete i potencijalne obaveze po vanbilansnim stavkama

Kao dio redovnog poslovanja Banka je preuzela ugovorene i potencijalne obaveze po vanbilansnim stavkama kao što su: garancije, obaveze za kreditiranjem i akreditivne. Ovi finansijski instrumenti se evidentiraju u bilansu, ako i kada postanu plativi.

Rezervisanja za moguće gubitke po preuzetim i potencijalnim obavezama se formiraju na osnovu procjene mogućih gubitaka, u skladu sa kriterijumima utvđenim u odlukama CECG o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom (Napomena 3.5).

3.13. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 "Objelodanjivanja povezanih strana" povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izveštajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izveštajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nisu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom,
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlašćenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmerena na suštinu ekonomskih odnosa, a ne samo na pravni oblik.

Na osnovu odredbi Zakona o bankama (Sl. list Crne Gore" 17/08, 44/10 i 40/11), član 3 Pojmovnik, lica povezana sa bankom su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci takođe ima kvalifikovano učešće,
- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci.

3.14. Izveštavanje o segmentima

O poslovnim segmentima Banka izveštava na način koji je konzistentan sa internim finansijskim izveštavanjem za potrebe glavnih donosilaca poslovnih odluka: Odbora direktora i Uprave Banke.

Banka prati poslovanje po segmentima Retail (stanovništvo i mala i srednja preduzeća), Corporate (privreda), Public (javni sektor), Treasury (sektor banaka), i Corporate center (Ostalo).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja i najvećim dijelom se odnose na procjene iznosa rezervisanja po kreditima, kamatama i vanbilansnim stavkama. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će vrijednosti sredstava i obaveza, iskazanih u finansijskim iskazima, imati u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju na istorijskom iskustvu i drugim relevantnim faktorima.

Rezervisanja za gubitke po stavkama aktive i vanbilansne aktive

Banka na mjesečnom nivou vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvređivanja potraživanja, te vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku u odgovarajuće klasifikacione grupe, u skladu sa usvojenom metodologijom uskladjenom sa zahtjevima MRS 39. Klasifikacione grupe pokazuju stepen izloženosti kreditnom riziku (veza: Napomena 3.5).

U tom procesu, Banka prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje u procijenjenim budućim novčanim tokovima od kreditnog portfolija na pojedinačnom nivou izloženosti ili na grupnom nivou (kad ne postoje objektivni dokazi o obezvređenju ili izloženost pojedinačno nije značajna). Procijenjeni iznos obezvređivanja vrijednosti stavki aktive i vanbilansa se priznaje u bilansu uspjeha Banke.

Kriterijumi za klasifikaciju uključuju procjenu kreditne sposobnosti dužnika, urednost dužnika u izmirivanju obaveza, procjenu kvaliteta kolaterala i procjenu drugih relevantnih faktora (veza: Napomena 3.5). Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, ali stvarni rezultati mogu odstupati od procjena.

Rukovodstvo koristi stope rezervisanja utvrđene interno razvijenom metodologijom za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika. Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procjenu iznosa rezervisanja u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore objelodanjeni su u Napomeni 3.5, kao i detaljnije u Napomeni 5.5.

Finansijski iskazi Banke su prikazani po metodi prvobitne nabavne vrijednosti, uključujući korekcije i rezervisanja u cilju svođenja pozicija sredstava na realnu vrednost.

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive ili pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije, kao i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Ipak, treba istaći da ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje kredita i ostale finansijske aktive ili pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je, u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA

5.1. Uvod

Koncept i principi upravljanja rizikom

U Banci koncept upravljanja rizikom obuhvata tri ključne komponente:

- komponenta kontrole rizika koju čine identifikacija, analiza, mjerenje, monitoring i izvještavanje na portfolio nivou,
- komponenta limitiranja rizika i
- izvršna komponenta upravljanja u smislu usmjeravanja i vršenja akcija u cilju preuzimanja, izbjegavanja, smanjivanja, transfera ili transformacije rizika.

Sljedeći principi su osnova za ukupno upravljanje rizicima:

1. princip: Odgovornost Odbora direktora Banke za Strategiju rizika Banke

Odbor direktora Banke definiše sveukupnu poslovnu strategiju. Bazirano na rizicima svojstvenim usvojenoj poslovnoj strategiji, Odbor direktora uz podršku Izvršnog direktora nadležnog za rizike i Odjeljenja kontrole rizika definiše Strategiju upravljanja rizicima. Ovim dokumentom se postavljaju koncepti preuzimanja definisanih rizika i način limitiranja izloženosti.

2. princip: Jasna definicija organizacione strukture i procesa upravljanja rizicima

Organizaciona struktura u procesu upravljanja rizikom u Banci je jasno definisana i ustanovljena na način koji pokriva sve kategorije rizika kojima Banka upravlja. Sve uloge i odgovornosti u procesu upravljanja rizikom su definisane, usaglašene i dokumentovane.

3. princip: Odvajanje odgovornosti

U svrhu izbjegavanja konflikta interesa, izvršeno je jasno odvajanje funkcija u sve tri komponente procesa upravljanja rizikom na svim nivoima organizacije. Tri glavne komponente upravljanja rizikom su:

- upravljanje u smislu usmjeravanja i vršenja akcija, koje uključuje sve tržišne organizacione jedinice
- limitiranje rizika i
- kontrola rizika.

4. princip: Rizični kapital je glavni parametar u upravljanju

Rizični kapital služi kao mjerna jedinica za ekvivalentne izloženosti riziku u različitim oblastima poslovanja. Rizični kapital predstavlja osnovu za upravljanje rizikom sa adekvatnom strukturom limita. Dodatno, uz upravljanje koje proizilazi iz (ekonomskog) koncepta rizičnog kapitala, Banka treba da ispuni regulatorne zahtjeve solventnosti (minimalni standardi kapitala ustanovljeni od strane Centralne banke Crne Gore), a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

5. princip: Standardi na nivou Hypo Grupe za mjerenje i procjenu rizika

Za mjerenje i procjenu rizika usvojeni su standardi na nivou Grupe. Svi identifikovani rizici na nivou Grupe se mjere korišćenjem metoda koje su odobrene od strane Sektora kontrole rizika i i/ili Izvršnog odbora za rizik na nivou Grupe. Sektori kontrole rizika (kreditni i tržišni) na nivou Grupe su odgovorni za razvoj i unapređenje metoda, modela i procedura i obezbjeđuju preporuke za njihovu implementaciju u Hypo Grupi.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.1. Uvod (nastavak)

Koncept i principi upravljanja rizikom (nastavak)

6. princip: Adekvatan sistem limita

Ograničenja izloženosti data od strane Centralne banke Crne Gore su uključena u sistem limita Banke. Takođe, usvojeni su i limiti važeći na nivou Grupe za upravljanje izloženošću i upotrebu kapitala. Ovi limiti su predloženi od strane Sektora kontrole rizika i odobreni od strane Izvršnog odbora za rizik na nivou Grupe. U slučaju prekoračenja postavljenih limita, odmah se preduzimaju akcije na smanjenju rizika od strane odgovornih organizacionih jedinica i komiteta u Banci.

7. princip: Blagovremeno i dosljedno praćenje rizika

Svi identifikovani rizici se blagovremeno i dosljedno prate. Mjerljivi rizici se mjere primjenom kvantitativnih metoda, dok se nemjerljivi rizici analiziraju kvalitativno. Kvantitativne metode uključuju praćenje unaprijed utvrđenih limita, gdje je moguće kvantifikovati izloženost pojedinoj vrsti rizika. Kvalitativno se prati izloženost operativnom riziku do trenutka prikupljanja kritične mase podataka za njegovo kvantitativno praćenje. Određene kvalitativne ocjene se primjenjuju i kod mjerenja izloženosti riziku zemlje.

8. princip: Blagovremeno i dosljedno izvještavanje i obavještavanje o rizicima

Svestran i efikasan interni sistem izvještavanja o rizicima je neophodan za postizanje blagovremene i sadržajne kontrole postojećih rizika u poslovnim aktivnostima Banke. Interni izvještaji o riziku se formiraju u predefinisanim vremenskim intervalima (npr. izvještaji Odboru direktora banke, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom) i po potrebi. Eksterna izvještavanja o riziku su u skladu sa tekućim zahtjevima Centralne banke Crne Gore i Sektorima kontrole rizika Grupe, koji uspostavljaju i minimalne standarde izvještajnih instrumenata i procesa.

9. princip: Jasna i sveobuhvatna dokumentacija

Sve relevantne metode, procedure, organizacione i operativne strukture i procesi su dokumentovani na jasan i blagovremen način, da bi se obezbijedila transparentnost i preciznost.

10. princip: Usaglašenost sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore

Upravljanje rizicima u Banci je u saglasnosti sa tekućim zakonskim i podzakonskim aktima Centralne banke Crne Gore. Zahtjevi regulatornog tijela ustanovljavaju minimum standarda instrumenata i procesa u upravljanju rizicima u Banci.

Rizici i kategorije rizika

Banka razlikuje sljedeće kategorije rizika:

Tržišni rizik je definisan kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjena u tržišnim cijenama ili parametrima koji utiču na formiranje cijena. Pogađa kako bilansne, tako i vanbilansne stavke. U najvećoj mjeri se manifestuje kao rizik promjene kamatne stope, devizni rizik, kao i rizik promjene cijena finansijskih instrumenata.

Rizik likvidnosti se primarno definiše kao rizik likvidnosti sredstava. Sastoji se od rizika dospjeća (rizik da Banka neće uvijek imati sposobnost da izmiri dospjele obaveze) i rizika refinansiranja (rizik da Banka neće uvijek imati sposobnost da se potpuno ili djelimično refinansira ili samo uz nepovoljnije uslove od očekivanih). S druge strane, rizik tržišne likvidnosti podrazumijeva moguću nesposobnost Banke da izvrši velike transakcije po tržišnoj cijeni i u zadatom vremenu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.1. Uvod (nastavak)

Rizici i kategorije rizika (nastavak)

Kreditni rizik je definisan kao vjerovatnoća potpunog ili djelimičnog gubitka usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza uzrokovanih slabljenjem kreditne sposobnosti druge strane. Ova definicija uključuje i rizik druge strane, emitenta i plasmana. Rizik zemlje je specijalni oblik rizika druge strane i pojavljuje se u formi rizika transfera (nemogućnost ili nehtjenje zemlje da izvrši transfer novca) i kao političko-ekonomski rizik (nepovoljni uticaji političko-ekonomske situacije zemlje na kreditnu sposobnost klijenta). Banka posmatra ovaj rizik podvrstom kreditnog rizika, koji se dokumentuje i prati zasebno.

Operativni rizik u Banci se definiše kao rizik pojave gubitka usljed nepravilnog ili neodgovarajućeg ponašanja i aktivnosti zaposlenih, neadekvatnosti i/ili grešaka u procesima i organizaciji, neadekvatnosti i/ili grešaka u sistemima i infrastrukturi ili usljed eksternih faktora i uticaja.

Rizik usklađenosti u Banci se definiše kao rizik izlaganja pravnim ili regulatornim sankcijama, nastanku značajnih finansijskih gubitaka ili gubitka reputacije koje Banka može pretrpjeti kao rezultat neusklađenosti sa zakonima, pravilima, propisima i standardima bankarskog poslovanja.

Ostali rizici obuhvataju strateški, reputacioni, poslovni i rizik kapitala kojima je Banka izložena. Kao najvažniji izdvajaju se rizik reputacije (rizik da će negativni publicitet, bez obzira na istinitost tvrdnji, uzrokovati smanjenje klijentske baze, povećanje troškova ili smanjenje prihoda) i poslovni rizik (vjerovatnoća gubitaka po osnovu neočekivanih promjena u poslovnom obimu i/ili maržama).

5.2. Upravljanje kapitalom

Banka kontinuirano upravlja kapitalom, koji predstavlja širi koncept od pozicije kapitala u bilansu stanja, sa ciljem da:

- Obezbjedi usaglašenost sa zahtjevima vezanim za kapital, koji su definisani od strane Centralne banke Crne Gore, a u okviru Odluke o adekvatnosti kapitala,
- Obezbjedi adekvatan nivo kapitala po principu "nastavka poslovanja",
- Održi kapital na nivou koji će omogućiti budući razvoj poslovanja.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke, prati se mjesečno od strane rukovodstva Banke, dok se regulatorno izvještava na kvartalnom nivou.

Centralna banka Crne Gore je Zakonom o bankama definisala sljedeće limite za kapital

- Minimalni novčani iznos kapitala od EUR 5 miliona (član 8 Zakona),
- Koeficijent solventnosti kapitala od 10% sopstvenih sredstava banke (članovi 60-71 Zakona).

U skladu sa CBCG Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka (Sl.list CG 60/08; 41/09; 55/12) sopstvena sredstva Banke se sastoje od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.

Zbir osnovnih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja osnovni kapital Banke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne i povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala Banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrijednosnog uskladjivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava Banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

- 1) nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1.25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacija rezerve.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

U vezi obračuna rizikom ponderisane aktive i vanbilansnih stavki za potrebe kapitala za kreditni rizik, rizična bilansna i vanbilansna aktiva se utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive, a na osnovu Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala banaka.

Za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni metod.

Banka izračunava potrebni kapital za tržišne rizike u skladu sa regulativom CBCG. Potrebni kapital za tržišne rizike predstavlja zbir potrebnog kapitala za:

- 1) pozicijski rizik, koji obuhvata cjenovni rizik i rizik kamatne stope;
- 2) devizni rizik, i
- 3) rizik poravnjenja i rizik druge ugovorne strane.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)**

Osim kreditnog, tržišnog, operativnog i rizika zemlje, Banka mjeri, prati i limitira rizik kamatne stope iz bankarske knjige i rizik likvidnosti. Preuzimanje, mjerenje, praćenje, limitiranje, kontrola i korektivne akcije su propisane sljedećim dokumentima: Politika upravljanja rizikom likvidnosti, Plan upravljanja likvidnošću u kriznim situacijama, Poslovnik rada Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom, Politika upravljanja tržišnim rizikom, odgovarajuće procedure i radna uputstva u pojedinačnim sektorima i odjeljenjima.

Banka je identifikovala i rizik usklađenosti, koji se prati na način kako je definirano u sljedećim dokumentima: Politika koja uređuje kontrolu usklađenosti poslovanja, Politika o konfliktu interesa, Politika o poklonima, Plan kontrole usklađenosti.

U Banci je implementiran proces interne procjene adekvatnosti kapitala, kojim se u prvom redu utvrđuje rizični profil Banke, raspoloživi interni kapital za pokriće potreba za kapitalom, kao i visina internog kapitala potrebnog za pokriće materijalnih rizika za koje je primjenjiv kvantitativni ili kvalitativni pristup izračuna. Osim rizika tzv. prvog stuba koji su uzeti u obzir prilikom regulatornog obračuna potrebnog kapitala, ovim procesom se procjenjuju i kamatni rizik iz bankarske knjige, rizik koncentracije, rizik likvidnosti kao i ostali rizici.

Obračun internog kapitala je baziran na osnovnim elementima sopstvenih sredstava koji se umanjuju za gubitke tekuće i prethodnih godina, kao i za iznos nematerijalne imovine, a uvećava se za nerasporedjenu dobit tekuće i prethodnih godina, revalorizacije rezerve, kursne razlike i hibridni kapital.

Definisana su četiri metoda za obračun potrebnog internog kapitala za pokriće rizika:

- Regulatorni metod (jednostavni ili standardni),
- Ostali kvantitativni metodi koji predstavljaju dobru bankarsku praksu (VaR modeli, scenario analize, itd),
- Ostali kvalitativni metodi (tj. ekspertski stavovi zaposlenih i menadžmenta), i
- Rizik se ne mjeri iznosom potrebnog internog kapitala (bez obzira na materijalnost ne može biti izražen kao zahtjev za kapitalom).

Metodologija obračuna potrebnog kapitala je određena za sve materijalne tipove rizika:

- Tržišni rizik - ostali kvantitativni metodi (VaR);
- Kreditni rizik – ostali kvantitativni metodi sa specijalnim ograničenjem da ako tako izračunati zahtjev za kapitalom bude manji od iznosa po standardnom regulatornom metodu, priznaje se ovaj drugi. Banka primjenjuje jednofaktorski model aktive u okviru konteksta Basel II odredbi. Za mjerenje zahtjeva za internim kapitalom po osnovu rizika zemlje koristi se IRB formula za preduzeća, banke i zemlje u skladu sa austrijskim odredbama solventnosti banaka. Primijenjeni parametri su izvedeni iz eksternih rejtinga zemalja;
- Operativni rizik – jednostavni metod propisan regulativom Centralne banke Crne Gore;
- Rizik likvidnosti – kvantitativni metod – VaR;
- Rizik objekta – standardizovani pristup propisan regulativom Centralne banke Crne Gore;
- Ostali rizici (strateški, reputacioni, poslovni, rizik kapitala) – Banka alokira 5% od minimalnog regulatornog zahtjeva za kapitalom u istom izvještajnom periodu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.2. Upravljanje kapitalom (nastavak)

U sljedećoj tabeli je prikazana struktura sopstvenih sredstava Banke na dan 31. decembar 2013. godine (sa uporednim podacima 2012. godine), kao i koeficijent adekvatnosti kapitala za godinu izvještavanja:

Osnovni elementi sopstvenih sredstava	2013.	2012.
Upłaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije	117.000	117.000
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	117.000	117.000
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	77.046	77.046
Gubitak iz tekuće godine	3.362	-
Nematerijalna imovina (goodwill, licence, patenti, zaštitni znakovi, koncesije)	199	262
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	202	-
Ukupno odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala	180.809	77.308
Osnovni kapital (osnovni elementi sopstvenih sredstava minus odbitne stavke)	6.191	39.692
Dopunski elementi sopstvenih sredstava		
Subordinisani dug	-	11.400
Ukupno dopunski elementi sopstvenih sredstava	-	11.400
Dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva	-	11.400
Sopstvena sredstva (osnovni kapital+dopunski kapital koji se uključuje u sopstvena sredstva) prije odbitnih stavki	6.191	51.092
SOPSTVENA SREDSTVA (osnovni kapital +dopunski kapital)	6.191	51.092
Rizična aktiva:		
Bilansna aktiva	143.475	141.493
Vanbilansna aktiva	8.161	9.487
Ukupno rizična aktiva	151.636	150.980
Potreban kapital za ostale rizike	2.342	3.010
Adekvatnost kapitala	22,07%	28,22%

Na kraju 2013. godine Banka je ostvarila neto gubitak u vrijednosti od EUR 3.362 koji se uključuje u odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala, a slijedeći odredbe odluke CBCG o adekvatnosti kapitala banaka.

Na osnovu Plana (veza: Napomena 2.4) u šest tranši, a u skladu sa konceptom Hypo Development u sklopu aktivnosti za cjelishodnim upravljanjem adekvatnošću kapitala, Banka je izvršila ustupanje potraživanja Hypo Alpe-Adria Development d.o.o. Ovim prenosom potraživanja izvršenim iz više tranši u periodu od 2010. do 2013. godine, ostvareno je smanjenje rizikom ponderisane aktive, uz dodatni pozitivan efekat na sopstvena sredstva Banke, u smislu eliminisanja potrebe za potencijalnim budućim rezervisanjima za kreditne gubitke za izloženosti ustupljenih potraživanja.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik

Tržišni rizik se definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima evidentiranim bilansno i vanbilansno, uzrokovane promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursovima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i na rizike povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, kao što su rizik druge ugovorne strane, emitenta i plasmana.

Odgovornosti za upravljanje tržišnim rizicima

Za upravljanje tržišnim rizikom, kojem je Banka izložena, odgovoran je Odbor direktora, koji ovlašćuje Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) da sprovodi Politiku upravljanja tržišnim rizikom i donosi operativne odluke koje imaju za cilj efikasno i uspješno upravljanje tržišnim rizicima.

Služba za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom trzistu (BSM & Treasury)

Služba operativno sprovodi odluke ALCO komiteta vezane za smanjenje izloženosti tržišnim rizicima i održavanje neto otvorene devizne pozicije Banke u okviru limita, kao i daje predloge vezane za hedžing tržišnih rizika i godišnju strategiju investiranja i trgovanja.

Odjeljenje kontrole rizika (Risk Controlling)

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za postavljanje interne metodologije, praćenje i nadzor izloženosti Banke tržišnim rizicima. Odjeljenje kontrole rizika je dužno da mjerenje i kontrolu tržišnih rizika vrši najmanje na mjesečnom nivou i o tome izvještava Odbor direktora i ALCO komitet.

Najmanje kvartalno se vrši stres testiranje osjetljivosti na tržišne rizike i o tome izvještava ALCO komitet i Odbor direktora Banke. Za svaki od stres scenarija postoje dokumentovane pretpostavke koje su se koristile za analizu promjena.

Nadležni tržišni sektori

Tržišni sektori su dužni da se pridržavaju odluka donijetih na sjednicama Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom (odluke o hedžingu, odluke o indikatorima koji će se koristiti za formiranje ukupne kamatne stope na strani aktive i pasive, odluke o opcijama prijevremenog vraćanja ili povlačenja na nivou proizvoda, odluka o procesima implementacije novih proizvoda, i sl.), a s ciljem adekvatnog upravljanja tržišnim rizicima.

Oblasti u kojima se vrši identifikacija, kontrola i ograničavanje rizika

Oblasti djelatnosti/aktivnosti Banke za koje je identifikovano da predstavljaju područja izvora izloženosti tržišnom riziku, za koje se uspostavljaju limiti i vrši kontrola, kategorisane su kako slijedi:

- 1) Trgovačka knjiga koja predstavlja grupisane aktivnosti trgovine u kratkom roku (kraćim od godine dana) i s namjerom ostvarivanja dobiti u kratkom roku od stvarne ili očekivane razlike između njihove nabavne i prodajne cijene, ili od drugih promjena cijena ili kamatnih stopa.
- 2) Bankarska knjiga je definisana kao skup svih bilansnih i vanbilansnih stavki Banke koje se ne smatraju pozicijama iz trgovačke knjige. Osim pozicija nastalih trgovinom u bankarskoj knjizi investicija, obuhvata i sve pozicije otvorene kreditnom aktivnošću, kao i emisijom dužničkih hartija od vrijednosti.

Uspostavljeni limiti za pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se prate na dnevnom nivou. Sve pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se iskazuju po tržišnoj vrijednosti ("mark to market" princip).

Za praćenje limita na portfolio nivou zaduženo je Odjeljenje kontrole rizika, kao i za praćenje pojedinačnih limita i perioda držanja instrumenata u Trgovačkoj knjizi.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik

Devizni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjena u valutnim kursovima i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti.

Mjerenje i praćenje deviznog rizika vrši se kroz dnevno utvrđivanje neto otvorene devizne pozicije u apsolutnom iznosu pojedinačno i agregatno za sve valute, kao i procentualno u odnosu na sopstvena sredstva Banke, pojedinačno i agregatno. Neto devizna pozicija se utvrđuje u skladu sa podzakonskim aktima Centralne banke koji regulišu ovu oblast.

Deviznom aktivom i deviznim obavezama smatraju se i devizna aktiva i devizna pasiva čija se vrijednost u EUR izračunava na bazi odnosa kursa EUR prema drugoj valuti (ugovor sa deviznom klauzulom).

Devizni rizik se prati dnevno, i kao izražen VaR (Value at Risk) za neto otvorene pozicije u svim valutama pojedinačno. VaR izračun po Monte Karlo simulaciji predstavlja iznos potencijalnog gubitka na dnevnom nivou po osnovu promjene deviznog kursa sa vjerovatnoćom od 99% da stvarni gubitak neće biti veći od izračunatog.

Najmanje mjesečno se vrši stres testiranje osjetljivosti na promjenu kursa svih valuta $\pm 15\%$ i o tome izvještava Komitet za upravljanje aktivom i pasivom. Dnevno se testira uticaj promjene kursa uzimanjem tekućih vrijednosti kurseva ECB i njihove promjene -1%.

Upravljanje deviznim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limiti se postavljaju na iznos ukupne neusklađene pozicije, kao i dnevni VaR, a kontrolišu dnevno.

Kretanje kursa američkog dolara (USD), britanske funte (GBP), švajcarskog franka (CHF) i ostalih valuta nema značajnog uticaja na neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembar 2013. Ukoliko bi se kurs navedenih valuta povećao/smanjio za 10% uticaj bi bio dobitak/gubitak EUR 3. Rast kursa švajcarskog franka (CHF) za 10% vodio bi do gubitka od EUR 5, dok bi slabljenje švajcarske valute od 10% dovelo do dobitka od EUR 5, uz pretpostavku da iznos neusklađene pozicije ostane isti. Takođe, ista promjena za USD bi donijela dobitak/gubitak od EUR 1, a za GBP bi bio EUR 7.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2013. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31.12.2013.					
AKTIVA					
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	368	316	115	-	799
Plasmani bankama	2.037	1.049	32	4	3.122
Plasmani komitentima u stranoj valuti	-	31.789	-	-	31.789
Potrazivanja za kamatu i naknadu	-	140	-	-	140
Ukupno	2.405	33.294	147	4	35.850
PASIVA					
Transakcioni depoziti	1.068	42	59	-	1.169
Ostali depoziti	1.328	14	21	-	1.363
Primljeni krediti	-	32.657	-	-	32.657
Obaveze po osnovu kamata i naknada	7	219	-	-	226
Ostale obaveze	-	-	-	-	-
Ukupna bilansna pasiva	2.403	32.932	80	-	35.416
Neto devizna pozicija	2	362	67	4	434

Naredna tabela uporedno prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2012. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31. decembar 2012. godine					
AKTIVA					
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	231	105	106	-	442
Plasmani bankama	3.492	3.445	27	2	6.966
Plasmani komitentima u stranoj valuti	-	35.124	-	-	35.124
Potrazivanja za kamatu i naknadu	5	130	-	-	135
Ukupno aktiva	3.728	38.804	133	2	42.667
PASIVA					
Transakcioni depoziti	1.602	20	48	-	1.670
Ostali depoziti	2.089	26	28	-	2.143
Primljeni krediti	-	38.550	-	-	38.550
Obaveze po osnovu kamata i naknada	7	258	-	-	265
Ostale obaveze	-	-	-	-	-
Ukupna pasiva	3.698	38.854	76	-	42.628
Neto devizna pozicija	30	(50)	57	2	39
Poređenje neto otvorene pozicije:					
	USD	CHF	GBP	Ostale valute	
31. decembra 2013. godine	2	362	67	4	
31. decembra 2012. godine	30	(50)	57	2	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope

Rizik kamatne stope je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjena kamatnih stopa i obuhvata:

- rizik neusklađenosti dospijeca, koji predstavlja izloženost nastalu usljed nejednakih promjena kamatnih stopa po različitim rokovima dospijeca (fiksne stope), odnosno različitim rokovima ponovnog utvrđivanja cijene (varijabilne stope) osjetljivih stavki aktive, pasive i vanbilansa;
- bazni rizik je izloženost nastala usljed nekorelisanih promjena između različitih indeksa kamatnih stopa;
- rizik krive prinosa (izloženost nastala usljed nejednakih pomjeranja kamatnih stopa u različitim periodima dospijeca);
- rizik ugrađene opcije je izazvan izloženošću mogućim promjenama u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine ili iz promjene dospijeca koje dovode do ponovnog utvrđivanja cijena.

Mjerenje izloženosti riziku kamatne stope pozicija Bankarske knjige se ostvaruje kroz korišćenje sistema GAP izvještaja kojim se raspoređuju pozicije aktive i pasive, kao i vanbilansa (ukoliko su izložene tom riziku) u odgovarajuće vremenske okvire prema najskorijem sljedećem datumu dospijeca ili ponovnog određivanja cijena. Mjerenje se vrši na mjesečnom nivou.

Na mjesečnom nivou se takođe korišćenjem gap analize izvještava o izloženosti pozicija baznom riziku, kao i veličini izračunatog VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99%.

Osim navedenog, Odjeljenje kontrole rizika na mjesečnom nivou vrši mjerenje i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka za sve značajne valute pojedinačno (značaj je određen veličinom izloženosti i lič vidnošću valute), a po ostalim valutama zbirno (pokazatelj Equity ratio). U značajne valute spadaju EUR, USD, CHF, GBP, CAD, JPY, RSD.

Rezultati mjerenja predstavljaju osnovu za donošenje odgovarajućih odluka Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Upravljanje kamatnim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limitirani su Equity ratio pokazatelj, kao i mjesečno izračunati VaR. Pokazatelj Equity ratio je ograničen na 20% sopstvenih sredstava Banke, dok izračunati VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99% na mjesečnom nivou ne treba da prelazi 60 EUR.

Upravljanje rizikom likvidnosti je dopunjeno praćenjem osjetljivosti bilansa uspjeha Banke u odnosu na različita scenaria promjene kamatnih stopa. Osjetljivost bilansa uspjeha je efekat pretpostavljenih promjena u kamatnim stopama na neto prihode od kamata u toku jedne godine.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope (nastavak)

Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa na dan 31. decembra 2013. godine i 31. decembra 2012. godine prikazana je u sljedećim tabelama (kreditni su prikazani u bruto iznosu):

	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	4.105					4.105
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	2.083	-			2.083
Kredit i ostala potraživanja	4.138	113.532	11.273	27.304	33.433	189.680
Ostala osjetljiva aktiva	1.354					1.354
Ukupno	9.597	115.615	11.273	27.304	33.433	197.222
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	15.788	16.641	17.794	31.321	21.146	102.690
Kamatonosne pozajmice	371	59.479	418	4.514	15.177	79.959
Subordinisani dug		-				-
Ostale osjetljive obaveze	3.151	-	-	-		3.151
Ukupno	19.310	76.120	18.212	35.835	36.323	185.800
Periodični gap	(9.713)	39.495	(6.939)	(8.531)	2.890	11.422
Kumulativni gap	(9.713)	29.782	22.843	14.312	11.422	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	-4,06%	12,46%	9,56%	5,99%	4,78%	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.2. Rizik promjene kamatne stope (nastavak)

31. decembar 2012. godine	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	pre ko 1 god	Ukupno
Kamatno osjetljiva aktiva						
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	4.073	-	-	-	-	4.073
Kamatonosne hartije od vrijednosti	-	2.065	-	-	-	2.065
Kredit i ostala potraživanja	4.851	98.406	13.005	12.891	63.371	192.524
Ostala osjetljiva aktiva	1.519	-	-	-	-	1.519
Ukupno	10.443	100.471	13.005	12.891	63.371	200.181
Kamatno osjetljiva pasiva						
Kamatonosni depoziti	25.595	18.023	15.519	21.271	25.113	105.521
Kamatonosne pozajmice	111	60.114	368	837	10.062	71.492
Subordinisani dug	-	18.000	-	-	-	18.000
Ostale osjetljive obaveze	1.510	-	-	-	-	1.510
Ukupno	27.216	96.137	15.887	22.108	35.175	196.523
Periodični gap	(16.773)	4.334	(2.882)	(9.217)	28.196	3.658
Kumulativni gap	(16.773)	(12.439)	(15.321)	(24.538)	3.658	
Kumulativni gap / Ukupna aktiva	-6,80%	-5,04%	-6,21%	-9,94%	1,48%	

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.3. Tržišni rizik (nastavak)

5.3.3. Rizik promjene cijena finansijskih instrumenata i gotovinskih tokova

Cjenovni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjene cijena finansijskih instrumenata, evidentiranih bilansno.

Mjerenjem cjenovnog rizika se obezbjeđuju podaci o uticaju na prihode i kapital Banke nastalog usljed promjena u tržišnim cijenama.

Postavljeni limiti ograničavaju veličinu ulaganja i definišu prihvatljiv gubitak za Banku. Vrijednost ulaganja, odnosno tržišna vrijednost portfolia se utvrđuje dnevno. Takođe, praćenje poštovanja postavljenih limita se odvija na dnevnom nivou.

Važećom Strategijom rizika je predviđeno izbjegavanje ove vrste rizika kroz zabranu otvaranja pozicija u vlasničkim hartijama od vrijednosti, kao i sopstvenih pozicija Banke.

5.4. Rizik likvidnosti

Likvidnost Banke se definiše kao sposobnost da izvršava svoje obaveze u skladu sa rokom dospijeca.

Rizik likvidnosti se definiše kao rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će banka za izmirenje obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva uz troškove koji su veći od uobičajenih.

Svoje obaveze iz poslovanja Banka izvršava iz sljedećih izvora:

- Tekućih novčanih priliva,
- Priliva od prodaje likvidnih instrumenata,
- Pozajmljenih sredstava sa tržišta.

Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) definiše, donosi odluke i prati sprovođenje Politike upravljanja rizikom likvidnosti.

Služba za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom tržištu je odgovorna za upravljanje kratkoročnom likvidnošću Banke, u skladu sa procedurom Upravljanje likvidnošću.

Menadžer za likvidnost prati kratkoročnu likvidnost kroz sagledavanje i poređenje raspoloživih likvidnih novčanih sredstava i najavljenih potreba za likvidnim novčanim sredstvima od strane drugih poslovnih sektora banke. Upravlja profilom likvidnosti, pokazateljima i rezervama, a takođe aktivno učestvuje u planiranju.

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za postavljanje interne metodologije, praćenje i nadzor likvidnosti na rok (preko trideset dana) u svim valutama. Odjeljenje kontrole rizika takođe određuje načine i postupke za kvantitativno i kvalitativno mjerenje likvidnosti.

Nadležni tržišni sektori aktivno učestvuju u procesu upravljanja kratkoročnom (dnevnom) likvidnošću, odnosno likvidnošću na rok do trideset dana. Nadležni sektori su dužni da, u skladu sa procedurom Upravljanje likvidnošću, dostavljaju podatke o planiranim (dnevnim i mjesečnim) privimima i odlivima sa svih računa i u svim valutama.

S obzirom da ovi podaci imaju direktan uticaj na donošenje odluka u vezi sa likvidnošću, pravilnost i ažurnost dostavljenih podataka je od posebnog značaja za šta su ovi sektori odgovorni. Svaka promjena u predviđenim privimima i odlivima mora blagovremeno biti proslijeđena Službi za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom tržištu.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Način praćenja i mjerenja likvidnosti

Kratkoročna (dnevna) likvidnost

Osnovni instrumenti i pokazatelji za praćenje i mjerenje kratkoročne (dnevne) likvidnosti su:

- Priprema i praćenje plana novčanih tokova u određenom vremenskom razdoblju (nedjeljno praćenje za period od 1 godine od dana izvještavanja);
- Analiza kretanja i projekcija usklađenosti novčanih tokova u pojedinim vremenskim intervalima i poštovanje postavljenih limita za scenarije normalnih uslova poslovanja, krize srednjeg inteziteta, kao i u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu, na nedjeljnom i mjesečnom nivou;
- Obim potencijalnih novčanih tokova koje je moguće pokriti korišćenjem sekundarnih izvora likvidnosti;
- Ispunjavanje regulatornih zahtjeva na području likvidnosti.

Likvidnost na rok

Odjeljenje kontrole rizika vrši utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva preko skale dospijeca (GAP analiza), najmanje za sljedeće vremenske periode: 7, 30, 90, 180, 365 i preko 365 dana. Adekvatna ročna usklađenost sredstava i izvora sredstava obezbjeđuje se poštovanjem sljedećih limita:

- 1) kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem do 30 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijeca do 30 dana (pokriće 100%);
- 2) kratkoročni izvori sredstava sa dospjećem do 30 do 90 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijeca do 90 dana (pokriće 100%);
- 3) najviše 10% kratkoročnih izvora sredstava sa dospjećem do 90 do 180 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijeca dužim od 180 dana (pokriće 10%);

U 2013. godini Banka je počela sa računanjem 3 nova racia za praćenje likvidnosti na rok:

- 1) LvaR – VaR likvidnosti. Predstavlja sadašnju vrijednost stvarnih troškova zatvaranja marginalnih gepova. Ustanovljeni čvrsti limit je 500 EUR.
- 2) NSFR – neto stabilni racio finansiranja (strukturni racio likvidnosti). Predstavlja odnos raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja. Ustanovljeni čvrsti limit je 60%.
- 3) SRC – kapacitet samofinansiranja. Racio za blagovremeno prepoznavanje teskoća u otplati refinansirajućih linija od strane Hypo Alpe-Adria-Bank International AG. Ustanovljeni blagi limiti su: 0%-125% OK status; 126%-199% upozorenje; >200% NOK status.

Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica

Imajući u vidu značajnu povezanost sa matičnom kompanijom Hypo Alpe-Adria-Bank International AG Klagenfurt, Austrija, kao i planove i principe poslovanja po kojima će raditi Banka, kao ključne faktore za održavanje likvidnosti prepoznaju se:

Eksterni faktori:

- Raspoloživost depozitnih izvora od matične kompanije,
- Raspoloživost depozita domaćih pravnih lica.

Interni faktori:

- Redovna naplata kredita.
- Upravljanje likvidnošću, u skladu sa procedurama upravljanja likvidnošću.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2013. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

a) Prema preostalom ugovorenom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	34.805	164	657	1.970	1.642	1.231	1.806	246	42.522
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.590	-	-	-	-	-	-	-	4.590
Sredstva kod banaka	29.723	-	-	-	-	-	-	-	29.723
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	493	164	657	1.970	1.642	1.231	1.806	246	8.209
Kredit	16.224	11	351	10.139	6.442	22.446	81.577	52.456	189.646
HoV raspoložive za prodaju	17	-	-	-	-	-	-	-	17
HoV koje se drže do dospijeća	-	-	-	2.066	-	-	-	-	2.066
Ostala potraživanja	1.387	-	-	-	-	-	-	-	1.387
Ukupno :	52.434	175	1.008	14.176	8.084	23.677	83.383	52.703	235.639
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	27.983	1.173	2.429	14.803	16.845	30.671	12.286	2.026	108.218
Depoziti po viđenju	25.323	-	-	-	-	-	-	-	25.323
Oročeni depoziti	1.042	1.173	2.429	14.803	16.845	30.671	12.286	2.026	81.276
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	1.618	-	-	-	-	-	-	-	1.618
Ukupne pozajmice	53	-	371	734	418	4.514	70.621	3.300	80.012
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	-	-	58.744	-	58.744
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	9	-	-	1.818	1.824	3.652
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	4.514	10.059	1.475	17.563
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	53	-	-	-	-	-	-	-	53
Ostale dospjele obaveze	3.300	-	-	-	-	-	-	-	3.300
Ukupno :	31.337	1.173	2.800	15.538	17.263	35.186	82.907	5.326	191.530
Gap dospijeća I-II	21.097	(998)	(1.792)	(1.362)	(9.179)	(11.508)	476	47.377	44.110
Ukupni Gap	21.097	998	1.792	1.362	9.179	11.508	(3.267)	44.110	121.314
% od ukupnog izvora sredstava	11,0%	10,5%	9,6%	8,8%	4,1%	-2,0%	-1,7%	23,2%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2013. GODINE

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

b) Prema očekivanom dospeljeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja

Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i

potraživanja od banaka

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Sredstva kod banaka

Sredstva izdvojene obavezne rezerve

Kredit

HoV raspoložive za prodaju

HoV koje se drže do dospeljeca

Ostala potraživanja

	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	34.805	164	657	1.970	1.642	1.231	1.806	246	42.522
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.590	-	-	-	-	-	-	-	4.590
Sredstva kod banaka	29.723	-	-	-	-	-	-	-	29.723
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	493	164	657	1.970	1.642	1.231	1.806	246	8.209
Kredit	12	11	3.863	13.450	14.846	26.447	85.060	45.958	189.646
HoV raspoložive za prodaju	17	-	-	-	-	-	-	-	17
HoV koje se drže do dospeljeca	-	-	-	2.066	-	-	-	-	2.066
Ostala potraživanja	-	-	347	347	347	347	-	-	1.387
Ukupno :	34.834	175	4.866	17.833	16.835	28.025	86.866	46.204	235.639

Finansijske obaveze u bilansu stanja

Ukupni depoziti

Depoziti po viđenju

Oročeni depoziti

Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja

Ukupne pozajmice

Pozajmice od matične banke

Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda

Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija

Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja

Ostale dospelje obaveze

Ukupni depoziti	3.574	1.173	5.204	15.553	18.424	32.251	30.012	2.026	108.218
Depoziti po viđenju	2.532	-	2.532	506	1.013	1.013	17.726	-	25.323
Oročeni depoziti	1.042	1.173	2.429	14.803	16.845	30.671	12.286	2.026	81.276
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	243	243	566	566	-	-	1.618
Ukupne pozajmice	-	-	379	742	437	4.533	70.621	3.300	80.012
Pozajmice od matične banke	-	-	-	-	-	-	58.744	-	58.744
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	9	-	-	1.818	1.824	3.652
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	371	725	418	4.514	10.059	1.475	17.563
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	8	8	19	19	-	-	53
Ostale dospelje obaveze	-	-	494	494	1.156	1.156	-	-	3.300
Ukupno :	3.574	1.173	6.077	16.789	20.017	37.940	100.633	5.326	191.530

Gap dospeljeca I-II

Kumulativni Gap

% od ukupnog izvora sredstava

Gap dospeljeca I-II	31.260	(998)	(1.211)	1.044	(3.183)	(9.914)	(13.767)	40.878	44.110
Kumulativni Gap	31.260	30.262	29.052	30.095	26.913	16.998	3.231	44.110	211.921
% od ukupnog izvora sredstava	16,3%	15,8%	15,2%	15,7%	14,1%	8,9%	1,7%	23,0%	

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2013. godine (Napomena 26):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	7.100	256	9.356
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	5.641	207	5.848
Ukupno	13.074	1.063	14.137

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)

Ključni faktori likvidnosti u Hypo Alpe-Adria-Bank ad Podgorica (nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2012. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

a) Prema preostalom ugovorenom dospeljeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	37.236	163	652	1.955	1.629	1.222	1.792	244	44.893
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.547	-	-	-	-	-	-	-	4.547
Sredstva kod banaka	32.199	-	-	-	-	-	-	-	32.199
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	489	163	652	1.955	1.629	1.222	1.792	244	8.146
Kredit	13.949	140	232	8.290	5.086	17.683	86.860	61.172	193.412
HoV raspoložive za prodaju	84	-	-	-	-	-	-	-	84
HoV koje se drže do dospeljeća	-	-	2.065	-	-	-	-	-	2.065
Ostala potraživanja	1.576	-	-	-	-	-	-	-	1.576
Ukupno :	52.846	303	2.948	10.245	6.715	18.905	88.652	61.417	242.031
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	33.463	1.639	2.723	17.790	13.991	20.680	18.041	1.995	110.321
Depoziti po viđenju	32.115	-	-	-	-	-	-	-	32.115
Oročeni depoziti	1.268	1.639	2.723	17.571	13.991	20.680	18.041	1.995	77.907
Sredstva na escrow računu	-	-	-	219	-	-	-	-	219
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	79	-	-	-	-	-	-	-	79
Ukupne pozajmice	1.648	-	111	3.468	418	837	61.984	4.674	73.140
Pozajmice od matične banke	-	-	-	3.100	-	-	54.483	2.483	60.066
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	-	-	-	2.043	230	2.274
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	-	-	-	-	5.458	1.960	9.152
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	1.648	-	111	368	418	837	-	-	1.648
Ostale dospelje obaveze	3.790	-	-	-	-	-	-	-	3.790
Subordinisani dugovi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno :	38.901	1.639	2.834	21.258	14.409	21.517	98.025	6.669	205.251
Gap dospeljeća :	13.945	12.609	12.723	1.710	(5.984)	(8.596)	32	54.780	-
Kumulativni Gap	6,8%	6,1%	6,2%	0,8%	-2,9%	-4,2%	0,0%	26,7%	-
% od ukupnog izvora sredstava									

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2013. GODINE

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

b) Prema očekivanom dospijeću

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	37.236	163	652	1.955	1.629	1.222	1.792	244	44.893
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	4.547	-	-	-	-	-	-	-	4.547
Sredstva kod banaka	32.199	-	-	-	-	-	-	-	32.199
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	489	163	652	1.955	1.629	1.222	1.792	244	8.146
Kredit	33	140	3.506	11.240	12.914	22.408	89.108	54.063	193.412
HoV raspoložive za prodaju	84	-	-	-	-	-	-	-	84
HoV koje se drže do dospijeća	-	-	2.065	-	-	-	-	-	2.065
Ostala potraživanja	-	-	394	394	394	394	-	-	1.576
Ukupno :	37.353	303	6.616	13.589	14.937	24.024	90.900	54.308	242.031
Finansijske obaveze u bilansu stanja									
Ukupni depoziti	4.480	1.639	5.946	18.444	15.303	21.992	40.521	1.995	110.321
Depoziti po viđenju	3.211	-	3.211	642	1.285	1.285	22.480	-	32.115
Oročeni depoziti	1.268	1.639	2.723	17.571	13.991	20.680	18.041	1.995	77.907
Sredstva na escrow računu	-	-	-	219	-	-	-	-	219
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	12	12	28	28	-	-	79
Ukupne pozajmice	-	-	358	3.715	995	1.414	61.984	4.674	73.140
Pozajmice od Vlade	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozajmice od matične banke	-	-	-	3.100	-	-	54.483	2.483	60.066
Pozajmice od investiciono-razvojnog fonda	-	-	-	-	-	-	2.043	230	2.274
Pozajmice od ostalih kreditnih i finansijskih institucija	-	-	111	368	418	837	5.458	1.960	9.152
Obaveze za kamate i vremenska razgraničenja	-	-	247	247	577	577	-	-	1.648
Ostale dospijele obaveze	-	-	568	568	1.326	1.326	-	-	3.790
Subordinisani dugovi	-	-	-	-	-	-	18.000	-	18.000
Ukupno :	4.480	1.639	6.873	22.728	17.625	24.732	120.505	6.669	205.251
Gap dospijeća I - II	32.873	(1.336)	(257)	(9.139)	(2.688)	(708)	(11.605)	47.669	54.810
Kumulativni Gap	32.873	31.537	31.281	22.142	19.454	18.746	7.141	54.810	-
% od ukupnog izvora sredstava	16,0%	15,4%	15,2%	10,8%	9,5%	9,1%	3,5%	26,7%	-

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2012. godine (Napomena 26):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	2.735	7.702	10.437
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	4.558	1.097	5.655
Ukupno	7.293	8.799	16.092

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.4. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Banka je u toku 2013. godine održavala dnevni koeficijent likvidnosti iznad limita od 0,9 propisanog od strane Centralne banke Crne Gore.

Dnevni koeficijent likvidnosti	2013.
na dan 31. decembar	4,76
prosjeak za decembar	4,67
maksimalan nivo u toku godine	5,47
minimalan nivo u toku godine	3,03

Vrijednosti dnevnog koeficijenta tokom 2012. godine:

Dnevni koeficijent likvidnosti	2012.
na dan 31. decembar	3,98
prosjeak za decembar	4,24
maksimalan nivo u toku godine	4,36
minimalan nivo u toku godine	2,33

Banka je tokom 2013. godine zadržala sličnu adekvatnost ročne usklađenosti sredstava i izvora sredstava, kao u 2012 godini.

Struktura na dan 31. decembra 2013. godine je sljedeća:

Učešće likvidnih obaveza u likvidnim sredstvima - ročnost do 30 dana	28%
Učešće likvidnih obaveza ročnosti od 31 – 90 dana u likvidnim sredstvima ročnost do 90 dana	36%
Procenat obaveza ročnosti od 91 – 180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana	82%

U 2013. godini je nastavljeno sa probijanjem limita procenta obavezne ročnosti od 91-180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana. Uzrok tome je prethodna prijevremena otplata uzetih kredita od matične kompanije, koja je rezultirala u nedovoljnim izvorima sredstava preko 180 dana na strani pasive, koji bi odgovarali datim kreditima iste ročnosti. U 2013 godini nije doslo do promjene u strukturi i rokovima dospjeća elemenata aktive i pasive koji bi uticali na vraćanje koeficijenta u vrijednosti ispod limita.

Uporedna struktura na dan 31. decembra 2012. godine je sljedeća:

Učešće likvidnih obaveza u likvidnim sredstvima - ročnost do 30 dana	34%
Učešće likvidnih obaveza ročnosti od 31 – 90 dana u likvidnim sredstvima ročnost do 90 dana	51%
Procenat obaveza ročnosti od 91 – 180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana	97%

Stanja novih racia likvidnosti na dan 31.12.2013:

- 1) LvaR - normal scenario 115 EUR, stress scenario 142 EUR
- 2) NSFR - 98%
- 3) SRC - OK status

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik

Kreditni rizik je definisan kao vjerovatnoća potpunog ili djelimičnog gubitka usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza uzrokovanih slabljenjem kreditne sposobnosti zajmoprimca, odnosno komitenta banke.

Kreditni portfolio banke se sastoji od kredita korporativnim privrednim subjektima, malim i srednjim preduzećima (SME), preduzetnicima, javnom sektoru, fizičkim licima.

Nosilac ukupnih ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika je Uprava Banke. Uprava Banke ovlašćena je za preuzimanje kreditnog rizika u iznosima do EUR 3.000.000. U skladu sa važećim operativnim politikama, Uprava Banke delegirala je 50% ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika na Kreditni odbor Banke, pa ovo važno tijelo Banke može donositi kreditne odluke u iznosima do EUR 1.500.000. Takođe, u skladu sa važećim operativnim politikama Banke, Uprava Banke delegirala je ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika s Kreditnog odbora na pojedinačne rukovodioce sektora Rizika za kreditne odluke za predmetni tržišni sektor.

Tri glavne komponente procesa upravljanja kreditnim rizikom su:

- usmjeravanje i vršenje akcija u cilju mjerenja, preuzimanja, izbjegavanja i disperzije rizika,
- limitiranje rizika i
- kontrola rizika (mjerenje, praćenje, izvještavanje).

Prilikom aktivnosti mjerenja, usmjeravanja i vršenja akcija u cilju preuzimanja, izbjegavanja i disperzije kreditnog rizika, Banka sprovodi 4 (četiri) pristupa:

- Finansijska analiza klijenta, uvid u klijentovu kreditnu istoriju s Bankom i drugim finansijskim institucijama, analiza tekućeg kreditnog zahtjeva, analiza klijentovog biznis modela, analiza klijentovih poslovnih planova i projekcija i posljedično odobrenje (preuzimanje) kreditnog rizika;
- Redovna prezentacija statusa poslovanja klijenta nadležnom nosiocu preuzetih ovlašćenja za definisani kreditni rizik najmanje jednom godišnje tokom perioda trajanja ugovora između Banke i klijenta;
- Redovan nadzor klijentovih aktivnosti, a naročito u oblasti redovnog plaćanja dospjelih obaveza, značajnih promjena u finansijskom stanju i internom rejtingu klijenta;
- Eventualno restrukturiranje klijentovih obaveza prema Banci i posljedično pristupanje koracima prinudne naplate, u slučaju neuspješnog restrukturiranja.

Preuzimanje kreditnog rizika

Uprave Banke, kao nosilac ukupnih ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika, nadležna je za delegiranje ovlašćenja na Kreditni Odbor Banke i na pojedinačne ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika zaposlenih u sektorima Rizika.

Prije donošenja odluke o podnijetom kreditnom prijedlogu, nosilac ovlašćenja za preuzimanje kreditnog rizika mora imati na raspolaganju informacije o kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima kreditne sposobnosti potencijalnog korisnika kredita, kao što su podaci:

- o strukturiranju transakcije (kredita) između Banke i klijenta,
- o finansijskom stanju klijenta,
- o tržišnom segmentu klijenta i o tržištu uopšte (kod pravnih lica i o korporativnoj strategiji klijenta),
- namjeni za koju se kredit odobrava,
- kod pravnih lica i o biznis modelu klijenta i same transakcije (kredita),
- izvorima za vraćanje kredita,
- vrsti i vrijednosti obezbjeđenja kredita
- i o svim eksternim informacijama koje mogu biti relevantne za donosioca kreditne odluke.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Preuzimanje kreditnog rizika (nastavak)

Strukturiranje transakcije (kredita) između Banke i klijenta vrši se u Sektorima (Odjeljenjima) prodaje, utvrđivanjem optimalnog odnosa između klijentovih potreba i Bančine ponude proizvoda.

Finansijsko stanje korisnika kredita, tržišni segment i komparativne prednosti, namjena kredita, biznis model, izvori za vraćanje kredita, opis i vrijednost kolaterala i druge relevantne informacije nosiocu ovlaštenja za preuzimanje kreditnog rizika prezentuju se u standardizovanoj formi kreditne aplikacije (zahtjeva) kompletirane zajedničkim radom i analizama sektora Prodaje i ovlaštenog sektora Rizika, koji prati tržišni sektor.

U postupku odobravanja kredita, za procjenu drugih faktora relevantnih za odluku o preuzimanju kreditnog rizika, naročito se posvećuje pažnja sljedećem:

- 1) informacijama o opštem ekonomskom ciklusu;
- 2) informacijama o stanju i perspektivama privredne grane kojoj pripada dužnik;
- 3) podacima o koncentraciji kredita u pojedinim privrednim granama
- 4) tržišnoj poziciji dužnika;
- 5) vlasničkoj i statusnoj promjeni kod dužnika;
- 6) korporativnom upravljanju i sposobnosti menadžmenta;
- 7) strukturiranosti kredita;
- 8) kompatibilnosti namjene kredita sa djelatnošću dužnika, i
- 9) usklađenosti odobravanja kredita sa politikama i procedurama Banke.

Izbjegavanje kreditnog rizika

Opšte usmjerenje Banke je da ne odobrava sljedeće vrste kredita/kreditnih zahtjeva:

- Kredite of-šor kompanijama za poslove u drugim zemljama;
- Kredite podnosiocima zahtjeva sumnjivog karaktera odnosno integriteta;
- Kredite za poslove koji djeluju nezakoniti s aspekta tekuće regulative odnosno, odstupaju od Bančine poslovne politike;
- Kredite potencijalnom zajmoprimcu koji odbija da obezbijedi banci standardnu finansijsku i ostalu prateću dokumentaciju, odnosno relevantne podatke poslovanja;
- Nove kreditne zahtjeve klijenata koji su prouzrokovali gubitke za Banku, neposlovnim ponašanjem prilikom ranije uzetih kredita.

Takođe, licima povezanim sa Bankom se ne smije davati specijalni tretman prilikom odobravanja kredita, utvrđivanja uslova, troškova, tražene (standardne) dokumentacije ili planova otplate kredita.

Izraz "lica povezana sa bankom" definisan je Zakonom o bankama (član 3- Pojmovnik) i to su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),
- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci,
- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,
- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Disperzija i limiti izloženosti kreditnom riziku

Kreditni rizik može biti koncentrisan kod jednog ili više komitenata sa potencijalom da proizvede gubitke koji mogu ugroziti stabilnost i mogućnost Banke da obavlja svoje osnovne aktivnosti.

U svrhu disperzije kreditnog rizika utvrđuju se limiti izloženosti prema jednom ili više zajmoprimaca, u skladu sa regulativom: Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom i Odlukom o minimalnim standardima poslovanja banke sa licima povezanim sa bankom.

Zakon o bankama propisuje da ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava banke.

Izloženost Banke prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica, predstavlja ukupan iznos svih potraživanja banke po kreditima i drugoj aktivni, uključujući i iznos vanbilansnih obaveza i nenaplaćene otpisane aktive, umanjen za iznos potraživanja koji je obezbijeđen kvalitetnim instrumentima obezbjeđenja potraživanja, u skladu sa propisom Centralne banke.

Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava banke, smatra se velikom izloženošću banke.

Zbir svih velikih izloženosti banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava banke.

Disperzija i limiti izloženosti kreditnom riziku (nastavak)

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom, Banka je dužna da primijeni sljedeća ograničenja:

- 1) ukupna izloženost banke prema svim licima povezanim sa bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava banke;
- 2) ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, smije iznositi najviše 2% sopstvenih sredstava banke;
- 3) ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz tačke 2 ovog stava i/ili članova njihove uže porodice smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava banke;
- 4) ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije lice iz tačke 1 ovog stava smije iznositi najviše 1% sopstvenih sredstava banke;
- 5) ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava banke;
- 6) ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava banke zbir ukupne izloženosti banke prema sljedećim licima:
 - akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara,
 - pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i banku,
 - pravnim licima koje kontroliše banka.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)****Metodi mjerenja i praćenje izloženosti kreditnom riziku**

Praćenje, mjerenje i kontrola poštovanja uspostavljenih limita za preuzimanje kreditnog rizika odvijaju se na dva nivoa – po pojedinačnoj izloženosti i na portfolio nivou.

Sektor za kreditnu podršku i administraciju i Sektor za finansijsku analizu i ocjenu kreditnog rizika su dužni da uspostave i sprovedu praćenje individualnih kreditnih izloženosti po sljedećim osnovama:

- adekvatnu administraciju kreditnih dosijea u skladu sa procedurom Sektora, ažurnu knjigovodstvenu evidenciju svih promjena u kreditnom odnosu;
- sprovođenje ažurne kontrole ispunjavanja kreditnih obaveza, s ciljem da se u najranijoj fazi identifikuje mogući nepovoljan trend u kreditnom dosijeu;
- utvrđivanje ukupnog iznosa izloženosti prema pojedinačnom zajmoprimcu ili grupi povezanih lica, kao i prema licima povezanim sa bankom, i utvrđivanje da li spadaju u velike izloženosti;
- adekvatnu mjesečnu procjenu kreditnog rizika po zajmoprimcu u smislu dodjeljivanja pravilne kategorije rizika i izdvajanje rezervacija u skladu sa istim;
- dostavljanje informacija o kašnjenjima zajmoprimaca i puna kooperacija sa tržišnim sektorima u cilju efikasnije naplate potraživanja;
- pripremu materijala za Odbor za praćenje potencijalno problematičnih kredita, za koji se redovno priprema kompletna informacija o kreditnoj izloženosti kojoj je dodijeljen interni rejting 4A i niži;
- adekvatan monitoring obezbjeđenja povraćaja kredita, što podrazumijeva na manje godišnju certifikovanu evaluaciju sredstava obezbjeđenja i davanje instrukcija tržišnim sektorima u slučaju potrebe za preduzimanjem mjera kako bi se ponovo uspostavio ugovoreni steper pokrića.

Rejting klijenta procjenjuje se na kraju izvršene finansijske analize, a na osnovu određenih kriterijuma koji se koriste u analizi. Takođe, redovna mjesečna rekalkulacija internog rejtinga vrši se na osnovu informacija o:

- danima kašnjenja klijenta,
- eksternih faktora koji mogu uticati na pogoršanje finansijske situacije klijenata, i
- bilo koje eksterne ili interne informacije koja ukazuje na materijalno uvećanje kreditnog rizika.

Izloženost kreditnom riziku po kategorijama internih rejtinga, data je u nastavku:

	Privreda		Stanovništvo		Ukupno	
	Bruto	Rezervacije	Bruto	Rezervacije	Bruto	Rezervacije
31.12.2013.						
bez rejtinga	68	1	2.418	15	2.486	16
1A-1E	1.860	4	581	9	2.441	13
2A-2E	30.199	104	19.492	134	49.691	238
3A-3E	33.699	251	44.646	276	78.345	527
4A-4E	11.753	66	16.672	83	28.425	149
5A-5E	18.866	4.805	10.163	2.474	29.029	7.279
Ukupno	96.445	5.231	93.972	2.991	190.417	8.222
Ukupno (neto)		91.214		90.981		182.195

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

	Privreda		Stanovništvo		Ukupno	
	Bilans	Rezervacije	Bilans	Rezervacije	Bilans	Rezervacije
31.12.2012.						
bez rejtinga	355	64	2.459	50	2.814	114
1A-1E	143	0	0	0	143	0
2A-2E	27.292	97	22.528	151	49.820	248
3A-3E	44.010	166	54.899	298	98.909	464
4A-4E	13.959	101	6.990	57	20.949	158
5A-5E	15.039	2.447	13.003	2.406	28.042	4.853
Ukupno	100.798	2.875	99.879	2.962	200.677	5.837
Ukupno (neto)		97.923		96.917		194.840

Odjeljenje rehabilitacije i Odjeljenje za kontrolu rizika, za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, vrše mjesečnu procjenu obezvređenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke) po već utvrđenoj metodologiji a u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Banka razlikuje i obračunava dva opšta tipa umanjenja vrijednosti:

1. Rezervacije za pojedinačne (specifične) rizike sa dva pod-tipa:
 - a. Individualno umanjenje vrednosti (SRP)
 - b. Kolektivno umanjenje vrednosti (SRP CI)
2. Rezervacije za portfolio rizike (opšte rezervacije za rizike) – PRP)

Rezervacije za pojedinačne rizike predstavljaju ispravku vrijednosti sredstava za iznos za koji se očekuje da neće biti naplaćen (povraćen) na ugovoreni datum dospeljeća. Iznos gubitka za koji se ispravlja preostala neizmirena izloženost jednak je bruto izloženosti (bilansne i/ili vanbilansne) umanjenoj za očekivane buduće tokove gotovine diskontovane po trenutnoj vrijednosti.

$$\text{Rezervacije za pojedinačne rizike} = \text{Bruto izloženost} - \text{Neto sadašnja vrijednost svih budućih očekivanih tokova gotovine (do konačne otplate)}$$

Rezervacije za pojedinačne rizike predstavljaju mjeru rizika za identifikovane gubitke i mogu se uvijek izdvojiti za pojedinačnu izloženost. U zavisnosti od tipa procjene tokova gotovine, razlikujemo:

- a) Individualno utvrđene rezervacije gdje se budući očekivani tokovi gotovine procjenjuju i priznaju za svaku pojedinačnu izloženost/klijenta,
- b) Kolektivno utvrđene rezervacije gdje se budući očekivani tokovi gotovine procjenjuju za grupu izloženosti sličnih karakteristika, ali se mogu priznati (izdvojiti) za svaku pojedinačnu izloženost koja pripada grupi izloženosti.

Najznačajniji kriterijum za utvrđivanje koji će se metod koristiti za procjenu pojedinačnih rezervacija za rizike jeste da li je ukupni iznos izloženosti individualno značajan ili ne. Banka tretira određenu izloženost kao individualno značajnu u slučaju kada ukupna bruto izloženost grupe povezanih lica prelazi 50.000 EUR bez umanjenja za vrijednost kolaterala.

Rezervacije za rizike na portfolio nivou predstavljaju ispravku vrijednosti sredstava za nastale ali neprijavljene (neidentifikovane) gubitke. Pošto za procjenu rezervacija za rizike na portfolio nivou ne mora doći do default događaja, one se ne mogu izdvajati za pojedinačne izloženosti, već predstavljaju opštu mjeru očekivanog kreditnog rizika u okviru portfolia ispravljenju za period hitnosti. U principu, rezervacije za rizike na portfolio nivou predstavljaju rezultat sledećeg pristupa:

$$\text{Rezervacije za rizike na portfolio nivou} = \text{Očekivani gubitak (PD*EAD*LGD)} - \text{Period identifikacije gubitka (Loss Identification Period - LIP)}$$

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje izloženost kreditnom riziku umanjena za rezervisanja:

31.12.2013.	Bruto krediti	Rezervacije	Neto potraživanja kredit
Portfolio rezervisanja za rizik	177.246	1.133	176.113
Individualna rezervisanja za rizik	13.171	7.089	6.082
Ukupno	190.417	8.222	182.195

31.12.2012.	Bruto krediti	Rezervacije	Neto potraživanja kredit
Portfolio rezervisanja za rizik	173.002	866	172.136
Individualna rezervisanja za rizik	27.675	4.971	22.704
Ukupno	200.677	5.837	194.840

Pregled ukupnog iznosa individualno umanjenih kredita klijentima, kao i sredstava kod drugih banaka, zajedno sa fer vrijednosti povezanih kolaterala koje Banka drži kao sredstvo obezbjeđenja, dat je u nastavku:

31.12.2013.	Privreda	Stanovništvo	Ukupno
Ukupno krediti SRP/SRPci	7.117	6.054	13.171
Rezervacije SRP/SRPci	4.633	2.456	7.089
Kolaterali	1.769	3.408	5.177

31.12.2012.	Privreda	Stanovništvo	Ukupno
Ukupno krediti SRP/SRPci	15.459	12.216	27.675
Rezervacije SRP/SRPci	2.511	2.460	4.971
Kolaterali	8.653	5.442	14.095

Odjeljenje za kontrolu rizika je dužno da na portfolio nivou prati izloženost kreditnom riziku po sljedećim osnovama:

- utvrđivanje zbira velikih izloženosti i kontrola poštovanja limita ovlašćenja,
- utvrđivanje i praćenje kvaliteta kreditnog portfolia (struktura po kategorijama rizika, po veličini kredita, po privrednim granama i kontrola poštovanja limita ovlašćenja,
- praćenje razvoja u odnosu na prethodne periode.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)****Instrumenti obezbjeđenja**

Procjena kvaliteta kolateralâ vrši se na osnovu njegove procijenjene vrijednosti, tržišnih i drugih uslova za realizaciju tog kolateralâ, uzimajući naročito u obzir rokove u kojima se kolateral može realizovati.

Instrumenti obezbjeđenja koje Banka koristi u poslovanju su:

- 1) hipoteke nad poslovnim i stambenim objektima
- 2) jemstva pravnih i fizičkih lica
- 3) zaloga nad nepokretnom i pokretnom imovinom,
- 4) zaloga nad hartijama od vrijednosti,
- 5) garancije banaka i korporativne garancije
- 6) položeni garantni depoziti.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku bez uzimanja u obzir sredstava obezbjeđenja:

	2013.	2012.
Bilansna aktiva		
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	34.479	32.662
Potraživanja za kamatu i naknadu	2.189	2.823
Depoziti kod banaka	8.043	12.231
Plasmani komitentima		
- Preduzeća	81.905	85.406
- Stanovništvo (uključujući kreditne kartice)	73.626	75.033
- Hipotekarni krediti	19.279	23.295
- Preduzetnici i mala preduzeća	13.335	14.594
Hartije od vrijednosti (izuzev sopstevnih akcija)	2.083	2.149
Ostali plasmani	-	-
Ostala sredstva	47	1.113
Ukupno bilansna aktiva	234.986	249.306
Vanbilansne stavke:		
Finansijske garancije i akreditivi	8.657	10.437
Nepovučena sredstva i ostale neopozive obaveze	5.848	5.655
Ukupno vanbilansne stavke	14.505	16.092
Stanje na dan 31. decembar	249.491	265.398

Kreditna izloženost i kolaterali su prikazani u sledećoj tabeli:

31.12.2013.	Stanovništvo		Privreda		Ukupno	
	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali
Kreditna izloženost, neto	90.981	63.605	91.214	59.403	182.195	123.008

31.12.2012.	Stanovništvo		Privreda		Ukupno	
	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali	Neto krediti	Kolaterali
Kreditna izloženost, neto	96.917	63.554	97.923	61.654	194.840	125.208

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Plasmani

Pregled plasmana prikazan je u tabeli:

	31. decembar 2013.		31. decembar 2012.	
	Plasmani komitentima	Depoziti kod banaka	Plasmani komitentima	Depoziti kod banaka
Neobezvređena potraživanja bez kašnjenja	112.736	8.043	122.471	12.231
Neobezvređena dospel potraživanja	5.306	-	8.537	-
Obezvređena potraživanja	70.103	-	67.320	-
Ukupni bruto plasmani	188.145	8.043	198.328	12.231

Neobezvrijeđeni plasmani bez kašnjenja

Neobezvrijeđeni plasmani po kreditima bez kašnjenja na dan 31. decembar 2013. godine iznose EUR 112.736 (EUR 122.471 na dan 31. decembar 2012).

Neobezvrijeđeni dospjeli plasmani

Na dan 31. decembar 2013. godine, neobezvrijeđeni dospjeli plasmani komitentima iznose:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
31. decembar 2013.	Hipotekarni kredit	Stanovništvo	Preduzetnici i mala preduzeća	Preduzeća	Ukupno
U kašnjenju do 29 dana	-	813	584	1.064	2.461
U kašnjenju 30 - 89 dana	65	504		2.276	2.845
U kašnjenju 90 dana – manje od jedne godine	-	-	-	-	-
Ukupni bruto plasmani	65	1.317	584	3.340	5.306

Na dan 31. decembar 2012. godine, neobezvrijeđeni dospjeli plasmani komitentima iznose:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	
31. decembar 2012.	Hipotekarni kredit	Stanovništvo	Preduzetnici i mala preduzeća	Preduzeća	Ukupno
U kašnjenju do 29 dana	95	1.243	801	3.374	8.513
U kašnjenju 30 - 89 dana	2	7	4	4	17
U kašnjenju 90 dana – manje od jedne godine	7	-	-	-	7
Ukupni bruto plasmani	104	1.250	805	3.378	8.537

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

5.5. Kreditni rizik (nastavak)

Obezvrijeđena potraživanja

Pregled bruto iznosa obezvrijeđenih potraživanja, na dan 31. decembar 2013. godine prikazan je u tabeli koja slijedi:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	Ukupno
	Hipotekarni krediti	Preduzetnici i mala preduzeća	Ostalo	Preduzeteća	
31. decembar 2013.					
Pojedinačno obezvrijeđeni plasmani, bruto	7.021	4.689	16.557	41.836	70.103

Pregled bruto iznosa obezvrijeđenih potraživanja, na dan 31. decembar 2012. godine prikazan je u tabeli koja slijedi:

	Stanovništvo, preduzetnici i mala preduzeća			Privreda	Ukupno
	Hipotekarni krediti	Preduzetnici i mala preduzeća	Ostalo	Preduzeteća	
31. decembar 2012.					
Pojedinačno obezvrijeđeni plasmani, bruto	7.200	4.937	13.788	35.591	61.516

Forborn aktiva

Pod forborn aktivom se smatraju oni klijenti koji nisu u mogućnosti da ispoštuju rokove i uslove iz ugovora zbog finansijskih poteškoća. Zbog novonastalih finansijskih poteškoća, Banka može da se odluči na izmjenu rokova i uslova iz ugovora kako bi omogućila klijentu da vraća dug i da refinansira ugovor, u cijelom iznosu ili samo dio.

U tom smislu, sljedeće je dozvoljeno:

- Izmjena dogovorenih uslova i rokova koje klijent nije u mogućnosti da ispoštuje zbog finansijskih poteškoća i koje se odobravaju zbog novonastale situacije klijenta.
- Totalno ili djelimično refinansiranje problematičnog ugovora, koje ne bi bilo odobreno da se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

Izloženosti se neće smatrati forborn aktivom ukoliko se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

U Grupi, tako i u Hypo Alpe-Adria-Bank AD Podgorica, smatra se da se klijent nalazi u finansijskim poteškoćama ukoliko mu je interni rejting gori od 3E tj. ukoliko spada u sljedeću grupu:

- Watch lista (4A – 4E)
- NPL (5A – 5E)

Sljedeća tabela prikazuje iznos forborn aktive na kraju 2012. i 2013. godine:

Bruto krediti	31.12.2013.	promjene u toku godine	31.12.2012.
Javni sektor	3.577	-496	4.073
Privreda	13.179	4.736	8.444
Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	14.060	-5.069	19.130
Ukupna forborn aktiva	30.816	-829	31.647

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.5. Kreditni rizik (nastavak)**

Sljedeća tabela predstavlja forborn aktivu podijeljenu po vrsti umanjenja vrijednosti koje je izvršeno:

Bruto krediti 31.12.2013.	Kreditni koji nisu u kašnjenju	Kreditni koji su u kašnjenju ali za koje nije izvršeno umanjenje vrijednosti	Izvršeno umanjenje vrijednosti	Bruto krediti 31.12.2013.
Javni sektor	0	3.577	0	3.577
Privreda	6.833	6.346	0	13.179
Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	6.088	3.667	4.306	14.060
Ukupna forborn aktiva	12.921	13.590	4.306	30.816

5.6. Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- 1) političko-ekonomski rizik (vjerovatnoća ostvarivanja gubitka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja Banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji);
- 2) rizik transfera (vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika).

Odjeljenje kontrole rizika je odgovorno za planiranje na godišnjem nivou, praćenje izloženosti riziku zemlje, izvještavanje Uprave Banke o poštovanju interno uspostavljenih limita i, u slučaju potrebe, o visini potrebnih rezervacija i kategorizaciji izloženosti, odnosno rangiranju zemalja dužnika.

Nadležni tržišni sektori učestvuju u procesu planiranja aktivnosti na tržištima van Crne Gore i dužni su da se pridržavaju propisanih limita izloženosti riziku zemlje.

Potrebni kapital za rizik zemlje po metodologiji regulatora se utvrđuje tako što se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz te zemlje ponderiše odgovarajućim ponderom rizika.

Neto izloženost prema jednoj zemlji predstavlja ukupnu izloženost prema dužnicima te zemlje, potom umanjenu za formirane rezerve za potencijalne kreditne gubitke po tim izloženostima.

5.7. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Banka identifikuje, procjenjuje i prati operativni rizik u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima, a prije njihovog uvođenja procjenjuje operativni rizik koji može nastati njihovim uvođenjem.

Cilj Banke pri upravljanju operativnim rizikom jeste, pored identifikacije, i smanjenje vjerovatnoće nastanka identifikovanih potencijalnih događaja, kao i minimizacija gubitaka pri događajima po osnovu izloženosti Banke operativnom riziku.

Banka koristi jednostavni metod za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik.

5. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)**5.8. Pravična (fer) vrijednost**

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

MSFI 13 zahtijeva objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (nivo 1);
- informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cijena) (nivo 2),
- informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (nivo 3).

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrijednosti kojima se trguje i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja. Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtevaju MRS i MSFI. Kako je objelodanjeno u Napomeni 4, po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

6. PRIHODI I RASHODI KAMATA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI

a) *Prihodi od kamata i slični prihodi*

	2013.	2012.
Po osnovu depozita kod:		
- inostranih banaka	13	5
- Centralne banke	1	18
Ukupno po osnovu depozita	14	23
Po osnovu kredita datih:		
- finansijskim institucijama	11	15
- državnim organizacijama i opštinama	1.256	1.261
- preduzećima u privatnom vlasništvu	6.050	8.157
- preduzećima u državnom vlasništvu	465	606
- preduzetnicima	70	100
- fizičkim licima	7.099	7.782
- nevladinim i neprofitnim organizacijama	2	1
Ukupno po osnovu kredita	14.953	17.922
Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima	(789)	520
Ukupno prihodi od kamata	14.178	18.465
Od toga: unwinding	250	-

b) *Rashodi kamata i slični rashodi*

	2013.	2012.
Po osnovu depozita primljenih od:		
- finansijskih institucija	375	394
- državnih organizacija i opština	198	242
- preduzeća u privatnom vlasništvu	349	384
- preduzeća u državnom vlasništvu	1	1
- preduzetnika	1	1
- fizičkih lica	3.202	3.387
- nevladinih i neprofitnih organizacija	-	1
Ukupno po osnovu depozita	4.126	4.410
Obaveze po kreditima	2.349	3.553
Obaveze po subordiniranim dugovima	62	1.431
Ukupno po osnovu kredita	2.411	4.984
Ukupno rashodi kamata	6.537	9.394
Neto prihodi od kamata	7.641	9.071

7. TROŠKOVI OBEZVREĐENJA I REZERVISANJA

a) Knjiženja (u korist prihoda)/na teret rashoda

	Godina koja se završava 31. decembra	
	2013.	2012.
Neto ispravke / rezervisanja po osnovu:		
- kredita	4.753	3.703
- umanjenje vrijednosti stečene aktive	775	(419)
- naknada	95	(12)
- ulaganja u tuđa osnovna sredstva	-	328
- nematerijalnih ulaganja	-	876
Ukupno troškovi obezvrjeđenja	5.623	4.476
Troškovi rezervisanja po osnovu vanbilansnih stavki	12	(73)
Ukupno troškovi obezvrjeđenja i rezervisanja	5.635	4.403

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2013. GODINE

(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

7. TROŠKOVI ZA GUBITKE PO BILANSNIM I VANBILANSNIM POZICIJAMA (nastavak)

b) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

	Kredit i potraživanja od klijenata (Napomena 16)	Kamate i ostala finansijska potraživanja (Napomene 16 i 19)	Vanbilansna evidencija (Napomena 26)	Otpremnine zaposlenima (Napomena 22)	Ukupno
Stanje na početku godine	10.273	451	151	83	10.958
Ispravke vrijednosti u toku godine	19.343	6.016	867	-	26.226
Ukidanje indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	(15.652)	(6.061)	(899)	(12)	(22.624)
Otpis	(5.560)	-	-	-	(5.560)
Stanje, 31. decembar 2012. godine	8.404	406	119	71	9.000
Korekcija početnog stanja - prelazak na MRS:					
Ukidanje lokalnih rezervisanja	(8.404)	(406)	(119)	-	(8.929)
Izdvajanje rezervisanja po MRS	5.274	574	138	-	5.986
Ispravke vrijednosti u toku godine	14.959	1.801	557	67	17.384
Ukidanje indirektnih otpisa plasmana i rezervisanja	(10.207)	(999)	(545)	-	(11.751)
Otpis	(2.648)	(532)	-	-	(3.180)
Stanje, 31. decembar 2013. godine	7.378	844	150	138	8.510

8. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I SLIČNI PRIHODI I RASHODI**a) Prihodi od naknada**

	2013.	2012.
Naknade po kreditima	747	904
Naknade po vanbilansnim poslovima	208	380
Naknade za usluge platnog prometa i vođenja računa	903	1.139
Ostale naknade i provizije	715	391
	2.573	2.814

b) Rashodi od naknada

	2013.	2012.
Naknade po uzetim kreditima	122	150
Naknade po vanbilansnim poslovima	98	66
Naknade Centralnoj banci	108	108
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking poslova	29	41
Ostale naknade i provizije	288	273
Osiguranje depozita	508	373
	1.153	1.011

9. NETO DOBICI/GUBICI OD FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

	2013.	2012.
Dobici od prodaje hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju	6	5
Dobici od prodaje hartija od vrijednosti koje se drže do dospijeca	77	55
Neto dobici od investicionih HOV	83	60

10. NETO DOBICI/GUBICI OD KURSNIH RAZLIKA

	2013.	2012.
Neto dobici / gubici od kursnih razlika		
Prihodi iz poslovanja sa devizama	127	612
Neto gubici po osnovu nerealizovanih kursnih razlika	(56)	(504)
Neto dobici od kursnih razlika	71	108

11. TROŠKOVI ZAPOSLENIH, OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI I TROŠKOVI /I AMORTIZACIJE

a) Troškovi zaposlenih	2013.	2012.
Neto zarade	2.495	3.588
Porezi i doprinosi na zarade	1.837	2.019
Troškovi stručnog usavršavanja zaposlenih	60	74
Naknade članovima Upravnog odbora	9	26
Troškovi službenih putovanja	110	192
Troškovi rezervisanja za otpremnine	67	(12)
Ukupno	4.578	5.887
b) Opšti i administrativni troškovi	2013.	2012.
Troškovi zakupa	623	1.070
Obezvrjeđenje po osnovu oneroznih ugovora	-	1.937
Troškovi održavanja imovine	1.444	1.794
Troškovi obezbjeđenja	106	103
Troškovi osiguranja	51	61
Ostali troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive	106	115
Troškovi reklame	261	350
Usluge telekomunikacija	253	275
Kancelarijski materijal	69	69
Stručne usluge	678	575
Sudski troškovi	41	75
Ostali troškovi	473	240
Ukupno	4.105	6.664
c) Troškovi amortizacije	2013.	2012.
Troškovi amortizacije		
-nekretnina, postrojenja i opreme	287	438
-nematerijalnih ulaganja	183	458
Ukupno	470	896

Banka zakupljuje poslovni prostor za centralu Banke, kao i za ekspoziture. Kao što je objelodanjeno u Napomeni 2.4, banka je u 2012. godini identifikovala ugovore o dugoročnom zakupu poslovnog prostora gdje troškovi nadmašuju ekonomske koristi.

12. OSTALI RASHODI I OSTALI PRIHODI**a) Ostali prihodi**

	2013.	2012.
Prihodi od naplaćenih otpisanih kredita i kamata:	1.637	9.598
- preneseni u Hypo Development	230	9.501
- ostalo	1.407	97
Dobici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	2	-
Prihod od izdavanja poslovnog prostora	22	251
Ispravke prethodne godine	363	-
Vanredni prihodi	7	-
Ostali poslovni prihodi	378	17
	2.409	9.866

b) Ostali rashodi

	2013.	2012.
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	4	-
Ostali troškovi poreza i taksi	79	580
Gubici od prodaje nepokretnosti, postrojenja i opreme	21	-
Ispravke prethodne godine	154	126
Vanredni troškovi	22	-
Ostali rashodi	280	706

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA**a) Komponente poreza na dobit**

	2013.	2012.
Tekući porez na dobit	-	-
Odloženi poreski prihodi	82	-
	82	-

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja

	2013.	2012.
Gubitak / (dobitak) prije oporezivanja	(3.444)	2.352
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	(310)	212
Usklađivanje po osnovu kapitalnih gubitaka	2	-
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	(17)	91
Prenosivi poreski gubici po osnovu kojih nijesu priznata odložena poreska sredstva	(325)	303
Poreski efekti po osnovu ukidanja odloženih poreskih obaveza iz prethodnih godina	82	-
Poreski efekti priznati u bilansu uspjeha	82	-

c) Komponente odloženih poreskih sredstava i obaveza

	2013.	2012.
Odložene poreske obaveze po osnovu privremene razlike između poreske osnovice osnovnih sredstava i njihove knjigovodstvene vrijednosti	-	82
	-	82

13. POREZI I DOPRINOSI IZ DOBITKA (nastavak)**d) Nepriznata odložena poreska sredstva (nastavak)**

Na dan 31. decembra 2013. godine Banka nije priznala odložena poreska sredstva u ukupnom iznosu od EUR 6.181 (31. decembar 2012. godine: EUR 6.475) i to po osnovu neiskorišćenih prenosivih poreskih gubitaka za period od 2009. do 2013. godine.

Banka nije priznala odložena poreska sredstva po osnovu neiskorišćenih prenosivih poreskih gubitaka zbog opreznosti u realizaciji planiranih poslovnih aktivnosti, kao i zbog dodatne opreznosti od izmjene poreskih propisa u odnosu na koje bi se odložena poreska sredstva mogla iskoristiti.

Prava na prenos neiskorišćenih poreskih gubitaka za koja nisu priznata odložena poreska sredstva u naprijed navedenim iznosima su istaknuta u sljedećim periodima:

	Neiskorišćena poreska sredstva po osnovu prenijetih poreskih gubitaka 2013.	Neiskorišćena poreska sredstva po osnovu prenijetih poreskih gubitaka 2012.
Do 1 godine	1.433	613
Od 1 do 5 godina	4.748	5.862
Preko 5 godina	-	-
Ukupno	6.181	6.475

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Gotovina u blagajni:		
u EUR	3.792	4.106
u stranoj valuti	798	442
Žiro račun	21.680	19.968
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	8.209	8.146
	34.479	32.662

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2013. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore (Sl.list CG 35/11, 61/12 i 57/13) (Napomena 3.4).

Obračunatu obaveznu rezervu Banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je u obliku državnih zapisa držala obaveznu rezervu u nominalnoj vrijednosti od EUR 2.078 (31. Decembar 2012: 2.078). Državni zapisi su klasifikovani kao hartije od vrijednosti koje se drže do dospeća. Knjigovodstvena vrijednost ovih zapisa, nakon umanjenja za neamortizovani diskont, na dan 31. decembra 2013. godine iznosi EUR 2.066 (31. decembar 2012: EUR 2.065).

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Korespondentni računi kod inostranih banaka		
- kod matične banke i banaka Grupe	7.749	11.566
- kod ostalih banaka	294	665
	8.043	12.231

Korespondentski računi su otvoreni kod banaka članica Hypo Grupe, JP Morgan banke i City banke.

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

I u 2013. godini, Banka je nastavila sa praksom odobravanja kratkoročnih kredita privrednim društvima, koji se najvećim dijelom odobravaju za obrtna sredstva sa rokom do 12 mjeseci, dok su dugoročni krediti odobreni na period od 12 do 60 mjeseci i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, usluga, građevinarstva, turizma i ugostiteljstva. Lizing je odobran privrednim društvima na period od 12 do 60 mjeseci i to društvima iz oblasti usluga, turizma, ugostiteljstva i trgovine.

Kratkoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz kamatnu stopu u rasponu od 7,5% do 11% na godišnjem nivou. Dugoročni krediti privrednim društvima se najčešće odobravaju uz kamatne stope na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanog za 6,5% do 9% godišnje. Lizing se odobrava uz kamatne stope na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanog za 7,0% do 9,8% godišnje.

Gotovinski krediti stanovništvu se odobravaju sa kamatom u rasponu od 9,87% do 14% na godišnjem nivou i mogu biti kratkorocni i dugorocni sa dospeljem do 7 godina. Najveći dio ovih kredita odobren je po kamatnoj stopi od 9,87% do 12% u zavisnosti od kategorije klijenta, primarno određenoj na osnovu redovnosti naplate ugovorenih obaveza i ugovornog odnosa sa Bankom. Dugoročni krediti stanovništvu obuhvataju kredite za kupovinu i izgradnju stambenih prostora kao i za ostale namjene, odobrene na period od 60 do 300 mjeseci uz kamatnu stopu na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a za kredite odobrene u EUR, uvećanih za marginu od 7,51 % do 9% godišnje. Hipotekarni krediti fizičkim licima u 2013. godini odobravani su po kamatnoj stopi 10,9 fiksno do 11,5%+ 3M EURIBOR na godišnjem nivou, uz ročnost od 60 do 180 mjeseci. Lizing je odobran stanovništvu po kamatnoj stopi na godišnjem nivou u visini tromjesečnog EURIBOR-a, uvećanih za marginu od 7,8% do 10,3%, uz ročnost od 12 do 72 mjeseca.

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Dospjeli krediti:		
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	9.137	10.600
privredna društva u državnom vlasništvu	297	240
opštine i javne organizacije	16	613
neprofitne organizacije	3	5
zaposleni	47	88
fizička lica	5.411	6.147
Kratkoročni krediti:		
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	2.495	2.685
zaposleni	2	1
fizička lica	167	124
Dugoročni krediti:		
domaće finansijske institucije	7	-
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	66.273	65.306
privredna društva u državnom vlasništvu	4.722	4.735
opštine i javne organizacije	12.154	14.458
društva za osiguranje	-	126
zaposleni	6.949	7.506
fizička lica	80.330	85.694
	188.010	198.328
Potraživanja po neizmirenim garancijama	135	77
Kamatna potraživanja	2.189	2.932
Vremenska razgraničenja - naknade	(1.485)	(1.648)
Minus: Ispravka vrijednosti	(8.077)	(5.818)
	180.772	193.871

Geografska koncentracija plasiranih kredita komitentima od strane Banke u kreditnom portfolio na kraju 2012. godine obuhvata najvećim dijelom komitente sa sjedištem na području Crne Gore: 95% (2012: 97%).

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane E anke je sljedeća:

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2.156	500
Vađenje rude i kamena	5.520	87
Prerađivačka industrija	9.380	12.901
Snabdijevanje vodom	1.196	964
Građevinarstvo	7.467	8.614
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	30.399	30.631
Saobraćaj i skladištenje	6.255	7.891
Usluge pružanja smještaja i ishrane	5.523	6.042
Informisanje i komunikacije	493	1.251
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	7	131
Poslovanje nekretninama	2.780	2.872
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.027	4.087
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.498	1.641
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	12.384	13.879
Obrazovanje	107	112
Zdravstvo i socijalna zaštita	6.245	6.559
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	340	56
Ostale uslužne djelatnosti	328	366
Fizička lica - rezidenti	91.062	96.860
Nerezidenti	1.843	2.884
UKUPNO	188.010	198.328

Ukupna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na dan 31. decembra 2013. iznosi: EUR 10.197 (31. decembra 2013. godine: EUR 6.389), što čini 5,42% ukupnih datih kredita.

	31. decembar 2013.		31. decembar 2012.	
	Zbir minimalnih rata lizinga	Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga	Zbir minimalnih rata lizinga	Sadašnja vrijednost minimalnih rata lizinga
Do 1 godine	4.931	4.285	2.674	2.230
Od 1 do 5 godina	6.477	5.900	4.641	4.143
Preko 5 godina	13	12	17	16
	11.421	10.197	7.332	6.389
Ukupno minimalne rate lizinga				
<i>Minus: Budući finansijski prihodi</i>	(1.224)	-	(943)	-
Sadašnja vrednost minimalnih rata lizinga	10.197	10.197	6.389	6.389

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Gradjevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Investicije u oku	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 01. januara 2012. godine	1.628	3.363	224	5.215
Povećanja		84	-	84
Prenosi na nematerijalna ulaganja			(195)	(195)
Ostalo		(5)		(5)
Stanje na dan 31. decembra 2012. godine	1.628	3.442	29	5.099
Povećanja			162	162
Prenosi na nematerijalna ulaganja				-
Ostalo		(9)		(9)
Stanje na dan 31. decembra 2013. godine	1.628	3.433	191	5.252
Ispravka vrijednosti				
Stanje na dan 01. januara 2012. godine	570	1.858	-	2.428
Amortizacija	147	291	-	438
Obezbjeđenje	328	-	-	328
Stanje na dan 31. decembra 2012. godine	1.045	2.149	-	3.194
Amortizacija	119	287	-	406
Ostalo				
Stanje na dan 31. decembra 2013. godine	1.164	2.436		3.600
Neotpisana vrijednost na dan:				
31. decembar 2013. godine	464	997	191	1.652
31. decembar 2012. godine	583	1.293	29	1.905

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

18. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim ulaganjima u toku 2013. i 2012. godine su bile sljedeće:

	Ukupno
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1. januara 2012.	2.322
Prenosi sa investicija u toku (Napomena 17)	195
Nabavke	49
Stanje, 31. decembra 2012.	2.566
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januara 2012.	(970)
Amortizacija	(458)
Obezvredjenje	(876)
Stanje, 31. decembra 2012.	(2.304)
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembar 2012.	262
	Ukupno
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1. januara 2013.	2.566
Prenosi sa investicija u toku (Napomena 17)	-
Nabavke	-
Stanje, 31. decembra 2013.	2.566
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januara 2013.	(2.304)
Amortizacija	(63)
Stanje, 31. decembra 2013.	(2.367)
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembar 2013.	199

Na dan 31. decembra 2013. godine, nematerijalna ulaganja u iznosu od EUR 199 se odnose na prava korišćenja licenci za softvere, dok je vrijednost glavnog aplikativnog bankarskog softvera T24 u cjelosti obezvređena u 2012. godini (Napomena 2.4).

19. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA I OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA**a) Ostala finansijska potraživanja**

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Dati avansi	18	34
Potraživanja po naknadama na kredite	48	29
Potraživanja po naknadama po vanbilasnim poslovima	173	189
Potraživanja po naknadama u platnom prometu	230	189
Naknade za porodijsko odsustvo / bolovanje koje se potražuju od države	142	133
Privremeni račun	112	143
Ostala potraživanja	135	44
	858	761
Minus: Rezerve za potencijalne gubitke na ostalu aktivu: naknade	(146)	(51)
	712	710

b) Ostala poslovna potraživanja

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Unaprijed plaćeni troškovi:		
zakupnine	629	763
ostali troškovi	46	48
Stečena aktiva	10.356	11.231
	11.031	12.042

Stečena aktiva

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka ima stečenu aktivu u iznosu od EUR 10.356 (31. decembra 2012. godine: EUR 11.231).

Aktiva je stečena u postupcima vanskudskih prodaja, radi namirenja neizmirenih potraživanja po kreditima Banke kao hipotekarnog povjerioca.

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Nekretnine	10.356	11.231
	10.356	11.231

Stečena aktiva Banke je najvećim dijelom stečena po osnovu naplate spornih potraživanja klijenata koji su u portfolio Banke imali izloženosti obezbijeđene nepokretnostima. U nekim slučajevima namirena su cjelokupna potraživanja, dok je u određenom broju slučajeva, vrijednost stečene aktive bila niža od ukupnih potraživanja od klijenta. U skladu sa važećim odlukama CBCG, koje se tiču kreditnog rizika, zbog velikog kašnjenja u otplati, razlika između iznosa potraživanja i vrijednosti stečene je opisana i vodi se vanbilansno (Napomena 26).

Takođe, kao što je objelodanjeno u Napomeni 2.4, Banka je na kraju 2012. godine, prodala Hypo Develompent-u d.o.o. stečenu aktivu u iznosu od EUR 21.671. Cijena prodaje stečene aktive Banke je bila jednaka neto knjigovodstvenoj vrijednosti, nakon obezvređenja koje se sprovođilo u skladu sa posljednjim procjenama vrijednosti nepokretnosti realizovanim tokom 2012. godine na tržištu Crne Gore, ali urađenim u skladu sa međunarodnim standardima procjene nepokretnosti Hypo Alpe Adria Grupe.

20. DEPOZITI

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Depoziti po vidjenju:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	1.104	386
Privredna društva u državnom vlasništvu	123	140
Privredna društva u privatnom vlasništvu	7.688	16.646
Preduzetnici	358	281
Javne službe jedinica lokalne samouprave	71	147
Privredna društva, nerezidenti	96	13
Vlada Crne Gore	53	935
Jedinice lokalne samouprave	216	121
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	57	-
Državni fondovi	202	43
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	58	42
Nevladine i druge neprofitne organizacije, nerezidenti	3	-
Fizička lica, rezidenti	11.333	10.094
Fizička lica, nerezidenti	3.961	3.328
Ostalo	-	27
Ukupno depoziti po vidjenju	25.323	32.203
		-
Kratkoročni depoziti:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	1.933	2.592
Privredna društva u državnom vlasništvu	200	-
Privredna društva u privatnom vlasništvu	4.835	5.362
Preduzetnici	4	3
Javne službe jedinica lokalne samouprave	300	80
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	160	-
Državni fondovi	2.400	1.800
Fizička lica, rezidenti	15.562	30.010
Fizička lica, nerezidenti	3.751	9.971
Ukupno kratkoročni depoziti	29.145	49.818
Dugoročni depoziti:		
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	3.111	2.850
Privatni fondovi, rezidenti	-	1.000
Privredna društva u privatnom vlasništvu	1.970	2.927
Vlada Crne Gore	1.832	1.870
Državni fondovi	600	-
Fizička lica, rezidenti	30.959	11.957
Fizička lica, nerezidenti	13.659	7.485
Ukupno dugoročni depoziti	52.131	28.089
Sredstva na escrow računima:		
Privredna društva u privatnom vlasništvu	-	219
Ukupno sredstva na escrow računima	-	219
Ukupno depoziti	106.599	110.329
Obaveze za kamatu	39	79
Razgraničena kamata po depozitima	1.579	1.275
Ukupno depoziti klijenata	108.217	111.683

Depoziti stanovništva po viđenju u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0,1% na godišnjem nivou. Depoziti stanovništva po viđenju u stranoj valuti su deponovani, u zavisnosti od valute, uz kamatnu stopu u rasponu od 0,1% do 0,30% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani uz ponderisanu kamatnu stopu od 0,35% do 4,5% godišnje (do 12 mjeseci ročnosti), odnosno od 5,1% do 6% (za ročnost od 13 i do 36 mjeseci) na godišnjem nivou u zavisnosti od deponovanog iznosa.

Depoziti SME klijenata su oročeni po stopi od 2,25 do 4,5% na godišnjem nivou (EUR) i od 1,2% do 3,2% na godišnjem nivou (strane valute) u zavisnosti od ročnosti, iznosa i namjene depozita (po viđenju kamata je 0,1%).

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR su većinom deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 3% do 4% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja. Dugoročni depoziti preduzeća su većinom deponovani uz kamatnu stopu od 4,1% do 6,0% na godišnjem nivou.

Od ukupnog iznosa depozita, na dan 31. decembar 2013. godine EUR 3.909 su nekamatonosni (31. decembar 2012. godine: EUR 4.809).

U novembru 2012. godine, sa periodom važenja do maja 2013. godine, CBCG je svojom Odlukom o privremenim mjerama za ograničenje kamatnih stopa banaka (Sl. list CG 56/12) obavezala banke da primjenjuju definisane limite aktivnih i pasivnih kamatnih stopa. Banka je u cjelosti primjenjivala preporuke iz navedene Odluke, a koje se odnose na sferu jačanja finansijske stabilnosti Crne Gore.

21. OBAVEZE ZA POZAJMLJENA SREDSTVA

a) Pozajmljena sredstva od banaka

	Valuta	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Obaveze po kratkoročnim kreditima:			
Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	EUR	-	3.100
Druge banke članice Grupe	EUR	3.000	-
Tekuća dospijeca po dugoročnim kreditima	EUR	9.000	-
Ukupno		12.000	3.100
Obaveze po dugoročnim kreditima:			
Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	EUR	17.087	18.417
	CHF	32.657	38.549
Evropska Investiciona banka	EUR	14.563	9.152
Ukupno		64.307	66.118
Razgraničena kamata		53	8
Ukupno pozajmljena sredstva od banaka		76.360	69.226

b) Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata

	Valuta	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Obaveze po kratkoročnim kreditima:			
Tekuća dospijeca po dugoročnim kreditima	EUR	159	-
Ukupno		159	-
Obaveze po dugoročnim kreditima:			
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	EUR	3.493	2.274
Ukupno		3.493	2.274
Razgraničene naknade po kreditima		-	-
Ukupno pozajmljena sredstva od ostalih klijenata		3.652	2.274

21. OBAVEZE ZA POZAJMLJENA SREDSTVA (nastavak)

Na dan 31. decembra 2013. godine, obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od EUR 3.652 se odnose na kredite od Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, koji dospijevaju u periodu od 2014. do 2020. godine, uz kamatnu stopu od 1,25% do 7%. Obaveze u iznosu od EUR 14.563 odnose se na kreditne linije od Evropske investicione banke, koje dospijevaju u periodu 2016. do jula 2022. godine, uz kamatnu stopu od 1,11% do 3,37% na godišnjem nivou.

Primljeni krediti od Hypo Alpe-Adria-International u iznosu od EUR 58.744 su uzeti na period od jedne do deset godina uz kamatnu stopu u visini EURIBOR-a ili LIBOR-a, uvećanih za prosječno 2,35% na godišnjem nivou. Primljeni krediti dospijevaju do kraja 2017. godine.

22. REZERVE

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Rezerve za gubitke po vanbilansnoj aktivi	150	119
Razlika regulatornih i rezervisanja u skladu sa MRS 39 knjižena na 01.01.2013. (Napomena 31)	-	19
Rezervisanja za otpremnine zaposlenih (MRS 19)	138	71
	288	209

Obračunata rezervisanja za potencijalne gubitke za vanbilansne izloženosti su obračunata u skladu sa važećom Odlukom CBCG o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

23. OSTALE OBAVEZE

	2013.	2012.
Dobavljači	398	153
Razgraničeni troškovi zakupa	972	1.136
Ukalkulisani troškovi za otpremnine	-	242
Ukalkulisane obaveze za porez na imovinu	-	476
Ostali ukalkulisani troškovi	1.031	689
Obaveze za poreze	(8)	146
Unaprijed izvršene uplate komitenata po primljenim kreditima	629	897
Ostali prolazni računi	28	(104)
Primljeni avansi	112	69
	3.162	3.704

24. SUBORDINIRANI DUGOVI

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka nema dugovanja po osnovu subordinisanih dugova (31. decembar 2012: EUR 18.000). Cjelokupan iznos subordinisanih dugova je vraćen prijevremeno Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt, u januaru 2013. godine. Prijevremeni povraćaj subordinisanog duga je planiran kao jedna od mjera u projektu restrukturiranja, koji je sproveden u 2012. godini.

25. AKCIJSKI KAPITAL

Na dan 31. decembra 2013. godine akcijski kapital Banke čini 117.000 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1. Zakon o bankama (Sl. list CG 17/08, 44/10 i 40/11) definiše minimalni novčani iznos osnivačkog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5.000. Na dan 31. decembra 2013. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine je sljedeća:

Naziv akcionara	2013.			2012.		
	Broj akcija	U EUR	% učešća	Broj akcija	U EUR	% učešća
Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	116.860	116.860	99,88	116.860	116.360	99,88
Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o. Podgorica	140	140	0,12	140	140	0,12
	117.000	117.000	100,00	117.000	117.000	100,00

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je na dan 31. decembra 2013. godine obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala na nivou od 10% sopstvenih sredstava banke. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Na dan 31. decembra 2013. godine, prema obračunima Banke, pokazatelj zbira velikih izloženosti i pokazatelj velike izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica su ispod zakonom propisanog maksimuma od 800% sopstvenih sredstava Banke.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je nije imala izloženost prema grupi povezanih lica veću od 25% sopstvenih sredstava Banke. Pokazatelj ukupne izloženosti prema licima povezanim sa Bankom je ispod zakonom propisanog maksimuma od 200% sopstvenih sredstava Banke. Pokazatelj izloženosti prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili je izvršni direktor, uključujući članove njegove uže porodice i pokazatelj izloženosti prema zaposlenom su ispod zakonom propisanog maksimuma od 2%, odnosno 1% sopstvenih sredstava Banke.

Koeficijent solventnosti, izračunat od strane Banke na osnovu važeće regulative CBCG, na 31. decembar 2013. godine iznosio je 22,07% (na 31. decembar 2012. godine: 28,22%).

Osnovna zarada/(gubitak) po akciji

	Period završer 31. decembra	
	2013.	2012.
Gubitak / dobitak Banke (hilj. EUR)	(3.362)	2.352
Ponderisani broj akcija	117.000	117.000
Osnovni gubitak / dobitak po akciji (EUR)	(28,74)	20,10

26. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze:		
Izdane garancije:		
- plative	5.775	5.928
- činidbene	1.545	3.189
- ostale (carinske)	969	834
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	368	486
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	5.848	5.655
Ukupno preuzete i potencijalne obaveze	14.505	16.092
Druge vanbilansne pozicije:		
primljene garancije od drugih banaka	903	2.952
sredstva obezbjeđenja	313.615	412.162
ostale vanbilansne stavke	86	12
	329.109	431.218

Garancije su date klijentima Banke za izmirenje obaveza po osnovu uzetih kredita i izvršenja ugovorenog posla.

Na dan 31. decembra 2013. godine, Banka je procijenila rezervu za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama u iznosu od EUR 150 (31. decembra 2012. godine: EUR 119). Ova rezerva je iskazana kao obaveza u bilansu stanja (Napomena 22). Nije bilo obaveza po terminskim deviznim poslovima na dan 31. decembra 2013. godine.

U skladu sa novom regulativom Centralne banke Crne Gore, koja je na snazi od 01.01.2013. godine, otpisani krediti i kamate se evidentiraju u internoj evidenciji Banke, a predstavljaju potraživanja od dužnika sa kojima Banka vodi sudske sporove ili čija potraživanja nisu naplaćena u određenom vremenskom periodu.

Značajan pad učešća ovih kredita je posljedica promjene regulative, pa su krediti i kamate ranije vodjeni vanbilansno u 2012. godini, na dan 01.01.2013. godine preknjiženi u bilansnu evidenciju, u skladu sa propisima CBCG.

Promjene na otpisanim kreditima i kamatama u toku 2013. i 2012. godine su sljedeće:

	Otpisani kredit	Otpisana i suspendovana kamata	Otpisani kredit	Otpisana i suspendovana kamata
Stanje na početku godine	9.759	2.450	82.474	7.045
Prenos u bilans, 01. januar 2013.	(5.804)	(1.301)		
Ostale promjene u toku godine	526	(302)	(72.715)	(4.595)
Stanje na kraju godine	4.481	847	9.759	2.450
			31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Vrijednost sredstava obezbjeđenja za otpisanu aktivu			1.253	6.363

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim licima u toku svog redovnog poslovanja. Povezana lica su: matična banka, druga pravna lica koja su članovi Hypo Group Alpe Adria, kao i ključno rukovodstvo Banke. Transakcije uključuju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti i lična primanja članova Uprave i lica sa zaključenim individualnim ugovorima u Banci.

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2013. i 2012. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha prikazani su u sljedećim tabelama:

a) potraživanja

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Korespondentni računi kod inostranih banaka:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	-	10
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	38	8
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	7.710	11.543
- Hypo Alpe-Adria-Bank S.P.A., Udine	-	4
	7.748	11.565
Potraživanja po kreditnim karticama:		
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	1	1
	1	1
Ostala finansijska potraživanja:		
- Nekretnine, Zagreb	1	2
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	-	1
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	1	3
- Hypo Alpe-Adria Development d.o.o., Podgorica	92	-
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	29	29
	123	35
Ukupno potraživanja	7.871	11.600

b) obaveze

Pozajmljena sredstva od banaka:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	58.744	60.058
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	3.000	-
Razgraničena kamata:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	4	8
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	49	-
	61.797	60.066
Depoziti:		
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	886	1.871
- Hypo House d.o.o., Podgorica	101	550
- Hypo Alpe-Adria Development d.o.o., Podgorica	1.227	6.232
	2.214	8.653

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Ostale obaveze:

- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	107	27
- Hypo House d.o.o., Podgorica	37	
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	2	3
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	95	59
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Banja Luka	-	1
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	14	8
- Hypo Alpe-Adria-Bank D.D., Mostar	2	2
- Hypo Alpe-Adria Development d.o.o., Podgorica	39	114
- ZIS d.o.o., Beograd	3	264
- Probus, Beč	-	4
	299	482

Subordinisani dug:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	-	18.000
---	---	--------

Ukupno obaveze

64.310	87.201
---------------	---------------

Obaveze, neto

(56.438)	(75.600)
-----------------	-----------------

c) prihodi i rashodi

2013. 2012.

Prihodi od kamata:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	12	11
	12	11

Prihodi od naknada i provizija:

- Hypo Alpe-Adria-Bank S.P.A., Udine	-	4
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	17	17
- Hypo House d.o.o., Podgorica	2	-
- Hypo Alpe-Adria-Development d.o.o., Podgorica	16	7
	35	28

Ostali prihodi:

- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	40	231
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	3	-
- Hypo Alpe-Adria-Development d.o.o., Podgorica	429	7
	472	238

Ukupno prihodi

519	277
------------	------------

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)**Rashodi****Rashodi kamata:**

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(2.086)	(4.819)
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	(49)	-
- Hypo House d.o.o., Podgorica	(1)	(1)
- Hypo Alpe-Adria-Development d.o.o., Podgorica	(64)	(6)
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	(9)	(12)
	(2.209)	(4.838)

Rashodi naknada i provizija:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(193)	(213)
- Hypo Alpe-Adria-Bank S.P.A., Udine	-	(2)
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	(9)	-
	(202)	(215)

Troškovi zaposlenih:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(5)	(12)
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	(1)	-
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	(1)	-
	(7)	(12)

Opšti i administrativni troškovi:

- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	(322)	(83)
- Hypo Alpe-Adria-Bank DD, Zagreb	(124)	(145)
- Nekretnine, Zagreb	(6)	(6)
- ZIS d.o.o., Beograd	(685)	(1.009)
- Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o., Podgorica	(51)	(75)
- Hypo House d.o.o., Podgorica	(380)	(441)
- Hypo Alpe-Adria-Development d.o.o., Podgorica	(2)	(1)
- Probus, Austrija	(1)	(13)
	(1.571)	(1.773)

- Hypo House d.o.o., Podgorica	(20)	(27)
	(20)	(27)

Ukupno rashodi	(4.009)	(6.865)
-----------------------	----------------	----------------

Rashodi, neto	(3.490)	(6.588)
----------------------	----------------	----------------

27. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

a) Vanbilans

	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Primljene garancije		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	340	-
- Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Beograd	140	185
	480	185
		U EUR
	31. decembar 2013.	31. decembar 2012.
Date garancije:		
- Hypo Alpe-Adria-Bank International AG, Klagenfurt	-	4.371
	-	4.371

Na dan 31. decembra 2013. godine, krediti zaposlenima iznose EUR 7.003 uključujući i izloženost po kartičnim proizvodima i lizingu (31. decembra 2012. godine: EUR 7.594). Krediti se najvećim dijelom odnose na stambene kredite sa prosječnom kamatnom stopom od 3,29% na godišnjem nivou (31. decembra 2012. godine: 3,30%). Gotovinski krediti zaposlenima su u 2013. godini odobravani po kamatnoj stopi od 9,87% do 10,99%.

Ukupan iznos bruto naknada, koje obuhvataju zarade i naknade zarada isplaćene tokom 2013. godine licima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima (Uprava Banke i direktori sektora i odjeljenja Banke) iznosi EUR 1.088 (2012. godine: EUR 1.211 hiljade).

U sklopu aktivnosti na upravljanju adekvatnošću kapitala, u toku 2013. godine Banka je izvršila dodatnu prodaju potraživanja Hypo Alpe-Adria Development d.o.o. (šesta tranša; Napomena 2.4). Ukupna vrijednost prodatih bilansnih i vanbilansnih potraživanja u 2013. godini je EUR 7.693 hiljada. Ukupna vrijednost prodatih potraživanja do 31.12.2012. godine je EUR 275.790. Prodaja stečene aktive u 2012. godini u iznosu EUR 21.671 je objelodanjena u Napomeni 2.4.

U toku 2013. godine, Banka je organizovala vansudsku prodaju kolaterala koji su služili kao obezbjeđenje određenih kredita u kašnjenju. Hypo Alpe-Adria Development d.o.o. se na javnoj aukciji javio kao kupac i preuzeo navedene kolaterale u iznosu EUR 1.603.

28. POSLOVANJE PO SEGMENTIMA

Banka prati kretanje sredstava i obaveza i ostvarenje prihoda i rashoda po svim značajnim poslovnim segmentima. Banka prati poslovanje po segmentima Retail (stanovništvo i mala i srednja preduzeća), Corporate (privreda), Public (javni sektor), Treasury (sektor banaka), i Corporate center (Ostalo), kako je predstavljeno u narednim tabelama.

Bilans uspjeha po segmentima za 2013. godinu

	Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	Privreda	Javni sektor	Upravljanje sredstvima	Ostalo	Usaglaš avanje obr. i kati g.	Ukupno
Prihodi od kamata	8.474	4.751	1.733	91			15.050
Rashodi kamata	(3.282)	(644)	(273)	(2.338)			(6.537)
Neto prihodi od kamata	5.191	4.107	1.460	(2.247)	-	-	8.513
Troškovi za gubitke po bilansnim i vanbilansnim plasmanima	(1.585)	(2.303)	(122)		(1.458)		(5.467)
							-
Neto prihodi	3.606	1.804	1.338	(2.247)	(1.458)	-	3.044
Prihodi od naknada	1.506	739	104				2.348
Rashodi naknada	(347)	(178)	(9)	(111)			(644)
Neto prihodi od naknada	1.159	561	95	(111)	-	-	1.704
Oportunitetni prihodi kamata	(607)	(204)	(107)	(39)	(134)		(1.091)
Oportunitetni troškovi kamata	245	37	29	135	645		1.091
Troškovi obavezne rezerve	(130)	(79)	(27)	237	-		(0)
Troškovi likvidnosti, neto	(925)	(1.770)	(495)	1.424	1.766		(0)
Troškovi za rizik zemlje, neto	-	-	-	-	-	-	-
Neto prihodi	3.348	349	834	(601)	819	-	4.749
Operativni prihodi				77			77
Opšti troškovi	(4.292)	(792)	(230)	-	(2.954)	(1)	(8.270)
Neto (rashodi) / prihodi pre oporezivanja	(944)	(443)	604	(524)	(2.135)	(1)	(3.444)
Porezi i doprinosi iz dobitka					82		82
Neto dobitak/(gubitak)	(944)	(443)	604	(524)	(2.053)	(1)	(3.362)

28. POSLOVANJE PO SEGMENTIMA (nastavak)

Bilans uspjeha po segmentima za 2012. godinu:

	Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	Privreda	Javni sektor	Upravljanje sredstvima	Ostalo	Usaglasavanje obrač. kateg.	Ukupno
Prihodi od kamata	11.633	4.324	1.964	79	-	55)	17.945
Rashodi kamata	(3.432)	(738)	(246)	(4.978)	-	-	(9.394)
Neto prihodi od kamata	8.201	3.586	1.718	(4.899)	-	55)	8.551
Troškovi za gubitke po bilansnim i vanbilansnim plasmanima	13.640	(6.203)	(1.034)	-	-	528	6.931
Neto prihodi	21.841	(2.617)	684	(4.899)	-	473	15.482
Prihodi od naknada	1.463	982	47	-	9	313	2.814
Rashodi naknada	(328)	(138)	(11)	(150)	(3)	(7)	(638)
Neto prihodi od naknada	1.135	844	36	(150)	6	306	2.177
Oportunitetni prihodi kamata	(713)	(321)	(151)	(83)	(393)	-	(1.661)
Oportunitetni troškovi kamata	441	144	35	548	526	34)	1.660
Troškovi obavezne rezerve	(136)	(77)	(27)	241	-	-	1
Troškovi likvidnosti, neto	(1.264)	(1.547)	(430)	3.250	(9)	-	-
Troškovi za rizik zemlje, neto	-	-	-	-	-	-	-
Neto prihodi	21.304	(3.574)	147	(1.093)	130	745	17.659
Operativni prihodi	-	-	-	176	260	-	436
Opšti troškovi	(4.884)	(620)	(144)	(132)	(9.963)	-	(15.743)
Neto (rashodi) / prihodi pre oporezivanja	16.420	(4.194)	3	(1.049)	(9.573)	745	2.352
Porezi i doprinosi iz dobitka							-
Neto dobitak/(gubitak)	16.420	(4.194)	3	(1.049)	(9.573)	745	2.352

28. POSLOVANJE PO SEGMENTIMA (nastavak)

Oportunitetni prihodi i rashodi kamata su prihodi i rashodi kojima generalno upravlja Sektor upravljanja sredstvima, a povezani su sa korišćenjem sredstava pojedinih segmenata. Radi se o obračunskim kategorijama, definisanim za potrebe izvještavanja po segmentima.

Aktiva i obaveze po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2013. godine:

	Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	Privreda	Javni sektor	Upravljanje sredstvima	Ostalo	Ukupno
Ukupna aktiva, bez rezervacija	107.502	65.402	17.369	44.588	12.332	248.715
Ukupne obaveze, bez rezervacija	103.974	60.870	17.207	44.588	12.332	240.493

Aktiva i obaveze po poslovnim segmentima na dan 31. decembra 2012. godine:

	Stanovništvo i mala i srednja preduzeća	Privreda	Javni sektor	Upravljanje sredstvima	Ostalo	Ukupno
Ukupna aktiva, bez rezervacija	109.587	64.262	19.964	46.957	15.011	255.841
Ukupne obaveze, bez rezervacija	79.032	18.768	7.505	95.879	5.504	206.688

29. PREUZETE I POTENCIJALNE OBAVEZE

Kako Banka ima višegodišnje ugovore o zakupu poslovnih prostora sa unaprijed određenom cijenom zakupa. Tokom 2013. godine Banka je zaključila jedan novi ugovor o zakupu poslovnog prostora za potrebe nove poslovnice. Ugovor je zaključen na period od 5 godina. Na dan 31. decembar 2012. godine Banka je identifikovala ugovore o dugoročnom zakupu poslovnog prostora gdje troškovi nadmašuju ekonomske koristi. Obaveze Banke po osnovu ovih ugovora će ostati na istom godišnjem nivou kao i do sada, dok su troškovi, s obzirom na identifikovane okolnosti, većim dijelom priznati u tekućoj godini.

30. SUDSKI SPOROVİ***Pasivni postupci***

Broj sudskih sporova pokrenutih protiv Banke na dan 31. decembar 2013 je 77. Broj postupaka protiv Banke pokrenutih od strane fizičkih lica je 68, a od strane pravnih lica je 9. Predmeti spora u većini predmeta su: poništavanje ugovora o hipoteci, poništavanje ugovora o kreditu, utvrđivanje prava vlasništva, i sl. Ukupna vrijednost sporova, u zavisnosti od mjesta pokretanja postupka ili valute u kojoj je odobren kredit, je sljedeća: RSD 600 hiljada, CHF 8.983 hiljada i EUR 19.147 hiljada. Banka očekuje uspjeh u sporu u većini predmeta.

30. SUDSKI SPOROVI (nastavak)**Aktivni postupci**

Broj postupaka koje je Banka pokrenula do 31. decembra 2013. godine je 442 protiv fizičkih lica i 42 protiv malih i srednjih preduzeća (MSP). Predmet spora u većini predmeta pokrenutih protiv fizičkih lica i malih i srednjih preduzeća je namirenje duga nastalog po osnovu neplaćanja obaveza po kreditu, putem: tužbe, predloga za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave kroz prodaju nepokretnosti, blokadom računa pravnog lica, koje je dalo mjenicu i mjenično ovlaštenje kao obezbjeđenje kredita fizičkog lica, sudskim izvršenjem blokade zarade klijenta i/ili žiranata, a na osnovu administrativne zabrane i slično. Ukupna vrijednost ovih sporova na dan 31.12.2013. godine je EUR 10.397 hiljada.

Broj sudskih sporova koje za Banku vode advokatske kancelarije na 31. decembar 2013. godine je 204, dok ostale sudske poslove vodi Banka. Ukupna vrijednost sporova koje vode advokatske kancelarije, za fizička lica i mala i srednja preduzeća, je EUR 3.405 hiljada.

Banka očekuje uspjeh u svim postupcima koje je pokrenula protiv fizičkih i MSP lica i naplatu u iznosu od 70% ukupne izloženosti.

Ukupna vrijednost sudskih sporova pokrenutih protiv fizičkih lica, s obzirom na je valutu u kojoj je odobren kredit je sljedeća: CHF 2.356 hiljada i EUR 6.869 hiljada.

Na dan 31. decembar 2013. godine, postoji određeni broj predmeta kod kojih Banka kao povjerilac učestvuje u stečajnim postupcima. Banka učestvuje kao povjerilac u stečajnim postupcima za 7 klijenata (od čega MSP: 5), čija je izloženost na dan 31.12.2013. iznosi EUR 782 hiljade. Sva prijavljena potraživanja Banke su u cjelosti priznata od strane stečajnih upravnika. Naplata kroz stečaj zavisi od visine stečajne mase. Banka očekuje naplatu u iznosu od 70% ukupne izloženosti.

Banka učestvuje kao povjerilac u izvršnim predmetima naplate potraživanja na imovini dužnika, za 3 klijenta (od čega MSP: 2), čija izloženost na dan 31.12.2013. godine iznosi EUR 593 hiljada. Banka očekuje naplatu u iznosu od 70% ukupne izloženosti.

Banka je kao povjerilac započela postupak vanskudske prodaje nepokretnosti za jednog klijenta čija izloženost na dan 31.12.2013 iznosi EUR 3.194 hiljade.

31. OBJELODANJIVANJE KOREKTIVNIH KNJIŽENJA NA 01.01.2013. GODINE

U skladu sa promjenama regulative CBCG (nova Odluka o minimalnim standardima upravljanja kreditnim rizikom banaka (Sl. list CG 22/12, 55/12, 57/13), kojom se propisuje primjena MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje"; i nova Odluka o kontnom okviru za banke (Sl. list CG 55/12) kojom je dopunjen i unaprijedjen kontni okvir u cilju približavanja zahtjevima MRS/MSFI), te pratećim uputstvima CBCG, Banka je na dan 01.01.2013. godine izvršila sljedeća knjiženja:

1. Otpisani krediti i kamate u iznosu od EUR 7.105 su isknjiženi iz vanbilansne evidencije i knjiženi u bilansu Banke na poziciji Krediti i potraživanja od klijenata. Protustav za navećeno knjiženje su bile rezervacije za kreditne gubitke.
2. Preostali otpisani krediti na dan 31.12.2012. godine u iznosu od EUR 4.200 su isknjiženi iz vanbilansne evidencije i vode se u internoj evidenciji Banke.
3. Novoformirani saldo rezervacija za kreditne gubitke u iznosu od EUR 16.014 (saldo na dan 31.12.2012. godine uvećan za knjiženja po otpisanim kreditima) je isknjižen u korist računa Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu na poziciji Ostale rezerve.
4. Rezervacije za kreditne gubitke izračunate u skladu sa zahtjevima MRS 39 (Napomena 3.5) u iznosu od EUR 5.986 su knjižene na kontima rezervi za kreditne gubitke na pozicijama Krediti i potraživanja od klijenata, Ostala finansijska potraživanja i Rezerve za potencijalne kreditne gubitke po vanbilansnim izloženostima. Knjiženje je urađeno zaduženjem računa Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu na poziciji Ostale rezerve.

31. OBJELODANJIVANJE KOREKTIVNIH KNJIŽENJA NA 01.01.2013. GODINE (nastavak)

5. Potraživanja za kamatu suspendovana u skladu sa propisima CBCG važećim u 2012. godini u iznosu od EUR 903 je knjižena u bilansu Banke na poziciji Krediti i potraživanja od clijenata, dok su potraživanja za kamatu suspendovana u skladu sa zahtjevima MRS 39 u iznosu EUR 232 stornirana sa navedene pozicije. Protustav za navedeno knjiženje je bio račun Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu na poziciji Ostale rezerve.
6. Navedenim knjiženjima je formiran saldo na računu Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu na poziciji Ostale rezerve u iznosu od EUR 10.700.

U narednoj tabeli su prikazani opisani stavovi za knjiženje na 01.01.2013:

Prenos otpisanih kredita u bilans	duguje	potražuje
Krediti	5.804	
Kamate	513	
Zatezne kamate	788	
Naknade	-	
Ukupno otpisani krediti	7.105	
Rezervacije za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		7.105
 Rezervacije za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu na 31.12.2012.		8.909
 Ukupno rezervacije za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		16.014
 Formiranje salda na računu Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu	duguje	potražuje
Rezervacije za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	16.014	
Rezervacije za kreditne gubitke po zahtjevima MRS 39		5.986
Suspendovana potraživanja za kamatu po regulatornom zahtjevu (2012. godina)	903	
Suspendovana potraživanja za kamatu po MRS 39 (regulativa za 2013.)		231
302500 Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu		10.700
Ukupno	16.917	16.917

Uporedni podaci za 2012. godinu u Bilansu stanja su korigovani za navedena knjiženja na 01.01.2013. godine.

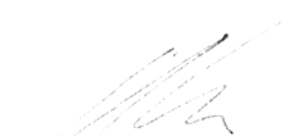
32. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Nije bilo događaja koji zahtjevaju korekcije nakon bilansa stanja koji mogu uticati na finansijski položaj i rezultat Banke na dan 31. decembra 2013. godine.

HYPO ALPE-ADRIA-BANK A.D. PODGORICA**NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE****ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2013. GODINE***(svi iznosi su izraženi u 000 EUR osim ako nije drugačije naznačeno)***33. POKAZATELJI POSLOVANJA**

	Ostvareni pokazatelji poslovanja
Osnovni kapital	36.191
Sopstvena sredstva banke	36.191
Ponderisana bilansna aktiva	133.475
Ponderisane vanbilansne stavke	8.161
Koeficijent solventnosti	22,07%
Dnevni koeficijent likvidnosti na 31.12.2013.	4,76
Dekadni koeficijent likvidnosti za dekadu koja se završava 31.12.2013.	4,63
Ostvarena ulaganja u osnovna sredstva banke (limit 40% sopstvenih sredstava banke)	13,27%
Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica (limit 25% sopstvenih sredstava banke)	14,56%
Zbir velikih izloženosti (limit 800% sopstvenih sredstava banke)	46,00%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom (limit 200% sopstvenih sredstava banke)	21,45%
Ukupna izloženost prema zaposlenom u Banci (limit 1% sopstvenih sredstava banke)	0,72%

Potpisano u ime Hypo Alpe-Adria-Bank A.D., Podgorica:

Christoph Schoen
Glavni izvršni direktor
HYPO ALPE ADRIA
ZA VAMA, UZ VAS, ZA VAS
Hypo Alpe-Adria Bank A.D. Podgorica
Željko Đukanović
Izvršni direktor za poslove
upravljanja rizicima i poslove
podrške poslovanju
Ratka Glumac
Direktor Odjeljenja za
računovodstvo i izvještavanje